

RIKSDAGENS SVAR 98/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff och häktning

Ärende

Regeringen har till 2004 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff och häktning (RP 263/2004 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 10/2005 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Fängeslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I AVDELNINGEN

2 §

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Målet för verkställighet av fängelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse

Målet för verkställighet av fängelse är att öka fångarnas beredskap för ett liv utan brott genom att främja deras livshantering och anpassning i samhället samt att förhindra brottslighet under strafftiden.

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på verkställighet av ovillkorliga fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter (*fängelse*).

3 §

Krav på innehållet för verkställighet av fängelse

Fängelse innebär frihetsberövande eller begränsning av friheten. Verksällighet av fängel-

se får inte medföra andra begränsningar i fångarnas rättigheter och förhållanden än de som bestäms i lag eller som nödvändigtvis följer av själva straffet.

Fängelse skall verkställas så att verkställigheten är säker för samhället, personalen och fångarna. De myndigheter som svarar för verkställigheten av fängelse skall se till att ingen obehörigen kränker en fånges personliga integritet under fängelsetiden. Förhållandena i fängelserna skall ordnas så att de i så hög grad som möjligt motsvarar de förhållanden som råder i samhället.

Fångarnas möjligheter att bevara sin hälsa och handlingsförmåga skall stödjas. De skador som orsakas av förlusten av frihet skall om möjligt förebyggas.

4 §

Regionfängelser och fängelser

Fångvårdsväsendet består av regionfängelser och en hälsovårdsenhet. Regionfängelserna har till uppgift att verkställa fängelse och häktning som beslutats av domstolar. Ett regionfängelse består av en placeringsenhet och fängelser.

Bestämmelser om Fångvårdsväsendet, regionfängelser och ordnandet av hälsovård inom Fångvårdsväsendet finns i lagen om förvaltning av straffverkställighet (135/2001).

5 §

Bemötandet av fångar

Fångar skall bemötas rättvist och med aktning för människovärdet.

Fångar får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell läggning, hälsotillstånd, funktionshinder, religion, samhällelig åsikt, politisk eller facklig verksamhet eller av någon annan orsak som gäller fångens person.

Vid verkställigheten av fängelse som ådömts unga personer som begått sitt brott innan de fyllt 21 år skall de behov som följer av fångens ålder och utvecklingsnivå särskilt beaktas.

6 §

Allmänna principer för utövande av befogenheter

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet skall i sin verksamhet vara saklig, opartisk och främja försonlighet.

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet skall i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset.

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet skall utföra sina tjänsteuppdrag utan att i större utsträckning ingripa i någons rättigheter och vålla större olägenhet än vad som är nödvändigt och försvarbart för att uppdraget skall kunna utföras.

7 §

Hörande av fångar

En fånge skall med iakttagande av 34 § i förvaltningslagen (434/2003) höras då beslut om boende, placering i fängelset och i sysselsättning och disciplin samt andra beslut som gäller honom eller henne fattas.

8 §

Behörigheten i ett regionfängelse

Den beslutanderätt som avses i denna lag skall i ett regionfängelse utövas av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet. I denna lag avsedda tjänstemän vid Fångvårdsväsendet är

- 1) direktörerna för regionfängelserna,
- 2) direktörerna för placeringsenheterna,
- 3) fängelsedirektörerna,
- 4) tjänstemän som svarar för verkställigheten av domar (*verkställighetsansvarig*),
- 5) tjänstemän som svarar för ordnandet av sysselsättning i fängelset (*sysselsättningsansvarig*),
- 6) tjänstemän som svarar för ordningen och säkerheten i fängelset (*säkerhetsansvarig*),
- 7) tjänstemän i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning,

8) tjänstemän som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter, och

9) andra tjänstemän vid Fångvårdsväsendet.

Direktören för ett regionfängelse har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som i denna lag anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 2—8 punkten. En fängelsedirektör har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 4—8 punkten. Den säkerhetsansvarige har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 7 och 8 punkten. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen har i enskilda fall rätt att överta avgörandet av ett ärende som anförtrots en tjänsteman som avses i 1 mom. 8 punkten.

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen i regionfängelset i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av synnerligen viktigt skäl,
- 4) specialgranskning,
- 5) kroppsbesiktning,
- 6) hållande i förvar, samt
- 7) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 och 8 §.

Endast en tjänsteman som avses i 8 § 1 mom. 1—6 punkten eller någon annan tjänsteman med tillräcklig utbildning får vara jourhavande tjänsteman.

10 §

Ärenden som skall avgöras av Brottspåföljdsverket

Utän hinder av bestämmelserna i denna lag kan Brottspåföljdsverket i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som omfattas av beslu-

tanderätten för en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet och som gäller en fånges placering, förflyttning, deltagande i sysselsättning utanför fängelset och permission, om det finns anledning att misstänka att fången deltar i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, under fängelsetiden fortsätter den brottsliga verksamheten eller äventyrar säkerheten, eller om det är motiverat för att garantera fångens säkerhet.

11 §

Handräckning

För att utföra ett tjänsteuppdrag har en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet rätt att få handräckning av polisen enligt polislagen (493/1995).

Bestämmelser om lämnande av handräckning till polisen finns i polislagen.

12 §

Hänvisningsbestämmelse

Bestämmelser om tjänstebeteckningar och behörighetsvillkor för tjänstemän vid Fångvårdsväsendet utfärdas särskilt.

II AVDELNINGEN

INLEDANDE AV VERKSTÄLLIGHET OCH PLACERING I FÄNGELSE

2 kap.

Inledande av verkställighet

1 §

Inledande av verkställighet av fängelsestraff

Ett straff skall verkställas utan dröjsmål. När en dom som avser fängelsestraff har vunnit laga kraft eller kan verkställas såsom en lagakraftvunnen dom, skall Brottspåföljdsverket ge utmätningssmannen på den ort där den dömde är

bosatt eller vistas ett verkställighetsförordnande. Utmätningssmannen skall ta kontakt med placeringsenheten för förordnande till fängelse. Utmätningssmannen skall ålägga den dömden att anmäla sig i fängelset vid den tidpunkt som placeringsenheten bestämt. Om den dömden inte påträffas, skall Brottsförhållningsverket efterlysa honom eller henne.

Bestämmelser om inledning av verkställighet av förvandlingsstraff för böter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

För att jämna ut fångtalet och säkerställa ändamålsenlig straffverkställighet kan det genom förordning av justitieministeriet bestämmas att fängelserna inte under en viss period tar emot dömda som skall avtjäna högst sex månaders fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter. Verkställigheten får dock inte av denna orsak inledas senare än åtta månader efter att domen blivit verkställbar.

2 §

Inledande av verkställighet före en lagakraftvunnen dom

Om en dömd som är häktad samtycker till verkställighet och nöjer sig med domen till den del han eller hon har dömts till fängelsestraff, kan verkställigheten av fängelsestraffet på grundval av en dom som tingsrätten eller hovrätten meddelat i första instans inledas innan domen har vunnit laga kraft.

3 §

Uppskov med verkställigheten av hälsoskäl

Om behandlingen av en allvarlig sjukdom eller en svår skada hos den som dömts till fängelsestraff eller förvandlingsstraff skulle äventyras av att han eller hon förpassas till fängelse eller om vården av den dömden i fängelset skulle medföra avsevärda svårigheter, skall inledandet av verkställigheten uppskjutas tills det inte längre finns några sådana hinder för inledandet av verk-

ställigheten som beror på den dömdes hälsotillstånd.

Om den dömden redan är i fängelse eller genom beslut av fängelsemyndigheterna intagen för vård utanför fängelset när verkställigheten kan inledas, får straffet verkställas.

När den dömda är gravid, kan uppskov med verkställigheten beviljas tills den dömda har återhämtat sig efter förlossningen.

4 §

Uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl

Uppskov med verkställigheten av fängelsestraff kan beviljas den dömden på ansökan eller med den dömdes samtycke, om det genom uppskov är möjligt att väsentligt minska de förluster och svårigheter som omedelbar verkställighet vållar den dömden eller någon nära anhörig eller annan närstående till den dömden eller den dömdes arbetsgivare eller någon annan intressent för vilken den dömdes arbetsprestation är särskilt behövlig.

Ett uppskov får fortgå högst sex månader från den tidpunkt då verkställighetsförordnandet har anlänt till utmätningssmannen. Ett nytt uppskov om högst sex månader kan beviljas endast undantagsvis och på sådana grunder som upphör att gälla vid en känd tidpunkt.

På de grunder som nämns i 1 mom. kan verkställigheten av förvandlingsstraff för böter uppskjutas med högst tre månader från den tidpunkt då verkställighetshandlingen har anlänt till utmätningssmannen eller, om verkställigheten då inte kan inledas, efter att hindret för verkställighet upphört.

Uppskov får inte beviljas om

- 1) den dömden är häktad i målet eller förordnad att häktas i något annat mål, eller
- 2) det finns grundad anledning att anta att den dömden drar sig undan verkställigheten eller fortsätter den brottsliga verksamheten.

5 §

Hur ansökningar om uppskov påverkar verkställigheten

Den första ansökningen om uppskov som avses i 4 § 1 mom. uppskjuter verkställigheten av fängelsestraff tills ett beslut fattats om ansökningen. En behörig verkställighetsmyndighet avgör om en ny ansökan som gäller samma straff har en sådan verkan.

6 §

Återkallande av uppskov

Uppskov med verkställigheten skall återkallas, om det efter att uppskovet beviljats framgår

1) att det finns en risk för att den dömda kommer att dra sig undan verkställigheten eller fortsätta den brottsliga verksamheten, eller

2) att det inte i övrigt längre finns förutsättningar för uppskov.

7 §

Beviljande av betalningstid i ett fängelse

Innan verkställigheten av ett förvandlingsstraff inleds får högst två månader beviljas för betalning av böterna, om

1) en fånge som är i fängelse skall avtjäna ett förvandlingsstraff, eller

2) en fånge som anländer till ett fängelse skall avtjäna ett förvandlingsstraff utöver något annat straff.

Betalningstid får inte beviljas för så lång tid att verkställigheten av förvandlingsstraffet inte kan inledas innan fången frigges från fängelset.

Bestämmelsen om betalningstid i fråga om förvandlingsstraff skall också tillämpas på de som häktats enligt häktninglagen (/).

8 §

Betalning av böter i ett fängelse

Ett förvandlingsstraff förfaller om den som dömts till förvandlingsstraff senast inom fem

vardagar efter ankomsten till fängelset betalar hela det obetalda beloppet av de böter som förvandlats till fängelse. Om flera förvandlingsstraff skall verkställas, har den dömda rätt att betala de böter som hänför sig till ett av förvandlingsstraffen, varvid detta förvandlingsstraff förfaller.

9 §

Förbud mot verkställighet av förvandlingsstraff på grund av missbrukarvård och barnskydd

Ett förvandlingsstraff får inte verkställas medan den bötfällda vårdas i en anstalt för missbrukarvård eller i en barnskyddsanstalt.

10 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsverket beviljar uppskov av hälsoskäl. En utmätningsman beviljar uppskov av andra skäl.

Den verkställighetsansvarige beslutar om beviljande av betalningstid enligt 7 §.

Den myndighet som beviljat ett uppskov beslutar om återkallande av uppskovet.

11 §

Rätt till gripande och handräckning

En utmätningsman kan gripa den som försöker undgå verkställighet av fängelsestraff. Den gripne skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Utmätningsmannen har rätt att få handräckning av polisen vid utförandet av verkställighetsuppdraget.

12 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om inledande av fängelsestraff och om uppskov med verkställigheten samt om betalning av böter i fängelse utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Beräkning av strafftid

1 §

Beräkning av längden av fängelsestraff på viss tid

När fängelsestraff på viss tid verkställs skall strafftiden beräknas enligt kalendertid i fråga om år och månader. De dagar som eventuellt ingår i domen skall läggas till den tid som fås på detta sätt. Ett fängelsestraff som dömts ut i dagar skall omräknas i månader så att trettio dagar betraktas som en månad.

Den avräkning av tiden för frihetsberövande som avses i 6 kap. 13 § i strafflagen (39/1889) beaktas i straffverkställigheten enligt vad som fastställts i domstolens beslut. En avräkning som hänför sig till en och samma kalendertid beaktas endast en gång. Om den dömden under den nämnda kalendertiden har avtjänat ett fängelsestraff eller förvandlingsstraff, skall avräkning inte göras för denna tid. Fängelsestraffet är helt avtjänat när hela straffet som avses i 2 c kap. 11 § i strafflagen är avtjänat eller den prøvotid som avses i 13 § i samma kapitel har löpt ut.

Fången skall utan dröjsmål underrättas om beräkningen av strafftiden.

2 §

Beräkning av längden av förvandlingsstraff

Tiden för förvandlingsstraff skall beräknas enligt antalet dagar.

3 §

Tidpunkten för strafftidens början

Om den dömden inte är häktad i målet, börjar fängelsestraffet avtjänas den dag då han eller hon förlorar sin frihet för verkställighet av fängelse.

Om den dömden är häktad i målet, börjar fängelsestraffet avtjänas den dag då den dom som ligger som grund för verkställigheten avkunnas

des eller meddelades. Om den dömden med stöd av ett häktningsförordnande förlorar friheten senare, börjar fängelsetiden den dag då den dömden greps.

Om den dömden förlorar sin frihet av någon annan anledning, börjar fängelsestraffet avtjänas den dag då frihetsberövandet fortsätter för förpassande av den dömden till fängelse. Om den dömden är efterlyst, börjar fängelsestraffet avtjänas när han eller hon grips. Om den dömden redan är i fängelse av någon annan anledning, börjar fängelsestraffet avtjänas när domen börjar verkställas.

Samma kalendertid inräknas i strafftiden endast en gång.

4 §

Sammanräkning av fängelsestraff på viss tid och förvandlingsstraff

Om förvandlingsstraff skall avtjänas utöver ett fängelsestraff eller separat, skall straffen sammanräknas. Den dömden avtjänar i sådana fall först förvandlingsstraffet.

Undantagsbestämmelser om civiltjänstgöringsbrott finns i civiltjänstlagen (1723/1991).

5 §

Sammanräkning av straff

Den sammanlagda tiden för förvandlingsstraff får under en och samma straffperiod uppgå till högst 120 dagar.

Angående sammanräkning av fängelsestraff föreskrivs i 2 c kap. 4 § i strafflagen.

6 §

Straff som förlängts på grund av ändringsökande

Om ett straff som förlängts på grund av att den dömdes motpart har sökt ändring skall verkställas och straffet tidigare verkställt som ett kortare straff med stöd av den då gällande domen, är det straff som skall avtjänas skillnaden

mellan det straff som skall verkställas nu och det tidigare straffet.

7 §

Inräkning i strafftiden

Om en fånge rymmer eller utan tillstånd avlägsnar sig från ett fängelse, den förläggingsplats som avses i 8 kap. 9 § 2 mom. eller den vård som avses i 10 kap. 2—4 §, skall tiden från och med början av det dygn då fången rymde eller avlägsnade sig utan tillstånd till slutet av det dygn då han eller hon återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset inte inräknas i strafftiden.

Den tid som en fånge med stöd av 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. 1 § befinner sig utanför fängelset skall inräknas i strafftiden, om fången återvänder till fängelset vid den tidpunkt som nämns i tillståndsvillkoren. Om en fånge inte återvänder vid den utsatta tidpunkten, skall tiden från och med början av det dygn då fången borde ha återvänt till fängelset till slutet av det dygn då fången återvände till fängelset eller greps för återförpassning till fängelset inte inräknas i strafftiden.

Om inledandet av ett straff har blivit försenat av någon annan orsak än den som avses i 2 kap. 1 § 3 mom. eller verkställigheten har avbrutits utan fångens förskyllan, inräknas denna tid i strafftiden.

8 §

Beslutanderätt

Angående inräkning i strafftiden beslutar en verkställighetsansvarig. Brottspåföljdsverket beslutar dock om inräkning i strafftiden enligt 7 § 3 mom.

9 §

Närmare bestämmelser

Brottspåföljdsverket meddelar närmare föreskrifter om beräkning av strafftiden.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

1 §

Fängelser

Fängelserna är slutna fängelser eller öppna anstalter. Fängelserna kan vara olika med hänsyn till övervakningen.

Fångar i öppna anstalter kan vistas och röra sig på fängelseområdet, avdelningsområdet, arbetsplatsen eller något annat verksamhetsställe utan omedelbar övervakning.

2 §

Intagning i fängelse

Intagning i fängelse skall grunda sig på ett skriftligt verkställighetsförordnande. Bestämmelser om intagning av häktade i fängelser finns i häktninglagen.

Fångarna skall ges möjlighet att underrätta de närmaste anhöriga eller andra närstående om intagningen i fängelse.

Uppgift om att en fånge intagits i fängelse skall antecknas i det verkställighetsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002).

3 §

Ersättning för resekostnader

De kostnader som en fånge som anländer till ett fängelse och frigets därifrån har för resor på finskt territorium betalas med statsmedel.

En fånges andra resekostnader än de som avses i 1 mom. kan ersättas, om det är motiverat med hänsyn till orsaken till resan eller fångens medellöshet. Bestämmelser om kostnaderna för resor under permission finns i 14 kap. 10 §.

Resekostnaderna för en ledsagare som förordnats för en fånge kan betalas med statsmedel.

4 §

Information om bestämmelser och om förhållandena i fängelset

En fånge skall utan dröjsmål efter ankomsten till fängelset informeras om förhållandena i det samt om fångarnas rättigheter och skyldigheter. Informationen skall vara tillgänglig på de mest använda språken enligt behoven hos de fångar som är i fängelset.

En utländsk fånge skall informeras om möjligheten att enligt 13 kap. 9 § stå i kontakt med hemlandets beskickning. Utländska fångar skall även få tolkhjälp i mån av möjlighet. Fångar som använder teckenspråk eller som behöver tolkhjälp på grund av funktionshinder skall ges behövlig hjälp med tolkning och översättning.

En samling lagar, förordningar och andra föreskrifter som gäller fångar skall hållas tillgänglig för fångarna.

5 §

Ankomstgranskning

En fånge som anlänt till ett fängelse skall granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, antecknande av identiteten, upptagande av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som fången medför. I slutna fängelser omfattar ankomstgranskningen klädbyte. Bestämmelser om egendomsförteckning finns i 9 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll av fångar finns i 16 kap. 3 §.

En fångvårdsmyndighet får ta de signalement på fångar som avses i tvångsmedelslagen (450/1987).

6 §

Plan för strafftiden

En individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten

skall utarbetas för varje fånge (*plan för strafftiden*).

Planen för strafftiden omfattar placeringen av fången, verksamheten under strafftiden, den övervakade friheten på prov och den villkorliga frigivningen samt en permissionsplan. I god tid innan fången sannolikt frigives skall planen kompletteras med en frigivningsplan och en övervakningsplan. När frigivningsplanen utarbetas skall i behövlig utsträckning fångens förutsättningar att klara sig i frihet och behovet av tjänster utredas. Bestämmelserna i lagen om övervakning av villkorlig frihet (/) skall tillämpas på övervakningsplanen.

I innehållet och omfattningen av planen för strafftiden beaktas längden av fångens strafftid, tidigare fängelsestraff, fångens arbets- och handlingsförmåga samt uppgifter som fåtts om hans eller hennes person, brottslighet och förhållanden.

7 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen

Planen för strafftiden skall utarbetas i placeringsenheten. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras.

Planen skall beredas i samarbete med fången. Planen för strafftiden utarbetas i behövligt samarbete med Kriminalvårdsväsendet samt, med fångens samtycke, myndigheterna i fångens hem- eller boningskommun och andra myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda. För att främja fångens anpassning till samhället skall frigivningsplanen dessutom enligt behov utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- samt arbetskraftsmyndigheterna i fångens hem- eller boningskommun, om fången samtycker till detta.

Genomförandet av planen skall följas. Planen skall tas till ny behandling med regelbundna intervaller, samt även om den inte iaktas. Den fångvårdstjänsteman som utsetts för detta uppdrag skall svara för att genomförandet av planen följs.

8 §

Allmänna principer för placering i fängelser

När fångar placeras i fängelser skall man i enlighet med planen för strafftiden beakta fångens hemort, bevarandet av kontakterna med nära anhöriga eller andra närstående, ålder, kön, hälsotillstånd, antalet intagningar, fångens tidigare brottslighet och hans eller hennes egna önskemål samt möjligheterna att bli placerad i en verksamhet som förutsätts i planen för strafftiden. Beslut om placering skall dessutom fattas med beaktande av fångens möjligheter att på sitt modersmål sköta de frågor som gäller verkställigheten av fängelse. En fånge skall inte placeras i ett mera slutet fängelse eller på en mera slutet fängelseavdelning än vad ordningen och säkerheten i anstalten samt förvaringssäkerheten kräver. Dessutom skall bestämmelserna i 9 § iakttas.

Den som inte fyllt 18 år skall placeras i ett sådant fängelse där han eller hon kan hållas avskild från vuxna fångar, om inte hans eller hennes fördel kräver något annat.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat skall avtjäna ett förvandlingsstraff för böter eller ett fängelsestraff på högst ett år. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

Den dömd skall dock placeras i ett slutet fängelse, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon

- 1) inte lämpar sig för den sysselsättning som ordnas eller godkänns av den öppna anstalten,
- 2) inte kommer att iaktta ordningen i den öppna anstalten,

- 3) fortsätter den brottsliga verksamheten,
- 4) utan tillstånd avlägsnar sig från den öppna anstalten, eller

- 5) inte kommer att iaktta drogfrihet eller samtycka till kontroll av drogfrihet.

Den dömd skall placeras i ett slutet fängelse också när det inte finns utrymme i öppna anstalter eller på fångens egen begäran.

10 §

Medtagande av barn till fängelse

Ett litet barn till en fånge kan medtas till fängelset, om det överensstämmer med barnets fördel och fången själv önskar det. Vården av barnet skall ordnas i enlighet med barnets fördel.

11 §

Beslutanderätt

Direktören för en placeringsenhet skall besluta om planen för strafftiden och placeringen av fångar i fängelse.

Direktören för placeringsenheten skall efter att ha hört direktören för det mottagande fängelset och den myndighet som avses i barnskyddslagen (683/1983) fatta beslut om medtagande av ett barn till fängelse.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighetshandlingarna, placeringsenheternas uppgifter, förpassning av dömda till fängelse, antecknande av ankomstgranskning samt innehållet i och utarbetandet av planer för strafftiden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om ankomstgranskningen och placeringsenheternas verksamhet meddelas av Brottsförhållningsverket.

5 kap.

Placering i fängelset

1 §

Avdelningar i fängelser

I ett fängelse kan det finnas avdelningar som är olika med avseende på graden av övervakning och verksamheten.

När fångar placeras på avdelningar skall man beakta planen för strafftiden, fångarnas individuella egenskaper, ålder, deras förmåga att uppfylla sysselsättningsplikten samt upprätthållandet av ordningen och säkerheten i fängelset, fångarnas eller andra personers säkerhet och förhindrandet av brottslig verksamhet.

Män och kvinnor skall hållas på separata boendeavdelningar.

2 §

Avskiljande av minderåriga

Fångar som inte fyllt 18 år skall hållas avskilda från vuxna fångar, om inte deras fördel kräver något annat.

3 §

Avskilt boende på egen begäran

En fånge skall beredas möjlighet att på egen begäran helt eller delvis bo avskild från andra fångar, om fången har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad eller om det finns någon annan godtagbar anledning till avskilt boende.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som nödvändigtvis orsakas av det avskilda boendet.

4 §

Kontraktsavdelning

Fångar skall ges tillfälle att bo på en avdelning där fångarna förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för fångarna på avdel-

ningen samt att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom. (*kontraktsavdelning*).

5 §

Säkerhetsavdelning

I ett fängelse kan genom beslut av Brottsåklagarverket av säkerhetsskäl inrättas en avdelning som är isolerad från den övriga anstalten (*säkerhetsavdelning*).

Rättigheterna för fångar som placerats på en säkerhetsavdelning får inte begränsas mer än vad som är nödvändigt till följd av placeringen på säkerhetsavdelningen.

Fångar som placerats på en säkerhetsavdelning och deras hälsotillstånd skall noggrant följas.

6 §

Villkor för placering på en säkerhetsavdelning

En fånge kan placeras på en säkerhetsavdelning, om det finns grundad anledning att misstänka att fången

1) som gärningsman eller delaktig gör sig skyldig till ett brott som avses i 50 kap. 1, 2 eller 4 § i strafflagen,

2) gör sig skyldig till något annat brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst 4 år,

3) rymmer eller försöker rymma, eller

4) är föremål för fritagningsförsök.

En fånge kan också placeras på en säkerhetsavdelning om han eller hon allvarligt äventyrat säkerheten i fängelset eller om placeringen är motiverad för att fångens egen säkerhet skall garanteras.

7 §

Varaktigheten av placering på säkerhetsavdelning och lämnande av uppgifter om grunderna för placering

Placeringen på en säkerhetsavdelning får inte fortgå längre än nödvändigt. Ett beslut om place-

ring av en fånge på en säkerhetsavdelning och grunderna för beslutet skall omprövas minst var tredje månad.

Fången skall underrättas om grunderna för placeringen på säkerhetsavdelningen, om under rättelsen inte äventyrar någon annans säkerhet eller försvårar brottsutredning.

8 §

Dagordningen på en avdelning

Avdelningarna i ett fängelse skall ha en dagordning.

9 §

Beslutanderätt

Direktören för ett regionfängelse fastställer dagordningen på en säkerhetsavdelning. Fängelsedirektören fastställer dagordningen på andra avdelningar.

En sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om placering av fångar på avdelningar, så som bestäms i fängelsets arbetsordning. Den överläkare som svarar för verksamheten på en sjukhusenhet vid Fångvårdsväsendet beslutar om intagning på sjukhusenheten och utskrivning därifrån.

Brottspåföljdsverket fattar på förslag av fängelsedirektören eller direktören för placeringsenheten eller efter att ha hört dessa beslut om placering av fångar på säkerhetsavdelningar.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

1 §

Förflyttning från slutet fängelse till öppen anstalt

En fånge kan oberoende av straffets längd förflyttas från ett slutet fängelse till en öppen anstalt för en viss tid eller för att avtjäna den åter-

stående delen av straffet enligt bestämmelserna i 4 kap. 8 §, om

1) förflyttningen till öppen anstalt främjar genomförandet av planen för strafftiden,

2) den sysselsättning som ordnas i den öppna anstalten eller någon annan sysselsättning som den öppna anstalten godkänner är lämplig för fången,

3) det kan anses sannolikt att fången iakttar ordningen i den öppna anstalten, inte gör sig skyldig till något brott eller utan tillstånd avlägsnar sig från den öppna anstalten, och

4) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, om

1) fången gör sig skyldig till ett brott som enligt 2 kap. 13 § i strafflagen inte får behandlas vid disciplinärt förfarande eller gör sig skyldig till en ordningsförseelse som avses i 15 kap. 3 § i denna lag,

2) fången vägrar att delta i sysselsättning enligt planen för strafftiden, eller den sysselsättning som ordnas eller godkänns av den öppna anstalten i övrigt inte är lämplig för fången,

3) fången vägrar att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.,

4) fången häktas på grund av något annat brott eller konstateras ha före ankomsten till den öppna anstalten gjort sig skyldig till ett brott som medför att de villkor som avses i 1 § 3 punkten inte längre uppfylls,

5) förflyttningen är motiverad för att skydda fångens eller någon annans säkerhet eller för att förhindra brottslig verksamhet,

6) ett nytt fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter skall verkställas och de villkor som avses i 1 § därför inte längre uppfylls, eller

7) fången begär detta.

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott som avses i 1 mom. 1 punkten eller utredningen av en ordningsförelse kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten skall kunna utredas.

En fånge som utan giltigt skäl underlåter att anlända till öppen anstalt inom utsatt tid skall förpassas till placeringsenheten.

3 §

Förflyttning till ett annat fängelse

En fånge kan förflyttas från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt, om det främjar genomförandet av planen för strafftiden eller annars är motiverat och det kan antas att fången anpassar sig till förhållandena i det andra fängelset.

En fånge skall förflyttas till ett annat fängelse, om förvaringssäkerheten, ordningen i fängelset, verkställighetssäkerheten, fångens egen eller någon annans säkerhet, förhindrandet av brottslig verksamhet eller något annat motsvarande skäl kräver det. En fånge kan också förflyttas till ett annat fängelse för att beläggningsgraden i fängelserna skall jämnas ut.

Fången skall trots förflyttningen i mån av möjlighet kunna fortsätta den sysselsättning som anges i planen för strafftiden, och fången skall trots förflyttningen få den vård som han eller hon behöver.

4 §

Underrättelse om förflyttning

En fånge skall efter ankomsten till ett annat fängelse ges tillfälle att utan dröjsmål underrätta nära anhöriga eller andra närstående om förflyttningen.

5 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

En fånge skall på kallelse sändas till en domstol enligt vad som föreskrivs särskilt.

Om en fånge kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan fången för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver.

Behövlig övervakning skall ordnas för en fånge som befinner sig utanför fängelset av den orsak som avses i denna paragraf. Den tid under vilken en fånge med stöd av denna paragraf befinner sig utanför fängelset skall inräknas i strafftiden.

6 §

Beslut om förflyttning

Beslut om förflyttning av fångar inom regionfängelset fattas av direktören för placeringsenheten, om denne inte överfört beslutanderätten i frågan till den fängelsedirektör som nämns i planen för strafftiden. Om en fånge förflyttas till ett annat regionfängelse, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för placeringsenheten i det mottagande regionfängelset.

Även Brottspåföljdsverket kan fatta beslut om förflyttning av fångar i syfte att jämna ut beläggningsgraden i regionfängelserna.

Fängelsedirektören beslutar om fången skall tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 5 § 2 mom. Om vistelsen utanför fängelset överskrider sju dygn, skall ärendet avgöras av direktören för placeringsenheten eller, på förordnande av direktören, av den verkställighetsansvarige.

7 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om förfarandet vid förflyttning av fångar utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om förflyttning av fångar meddelas av Brottspåföljdsverket.

8 §

Transport av fångar

I fråga om fångtransport iakttas vad som föreskrivs särskilt.

III AVDELNINGEN

INNEHÅLLET I VERKSTÄLLIGHETEN

7 kap.

Basvård och boende

1 §

Fångarnas bostadsrum

Fångar skall ha ändamålsenliga bostads- och tvättrum till sitt förfogande. När fängelser byggs och renoveras, skall de egentliga bostadsrummen utrustas så att de uppfyller de krav som i den allmänna bygglagstiftningen ställs på bostadsrum.

I de slutna lokalerna i ett fängelse där fångarna hålls i förvar skall det finnas en larmanordning med vilken omedelbar kontakt med de anställda kan nås.

2 §

Klädsel

I öppna anstalter skall fångarna använda sina egna kläder.

I slutna fängelser får fångarna använda egna kläder. Användningen av egna kläder kan begränsas av skäl som hänför sig till ordningen i fängelset eller övervakningen eller arbetarskyddet.

Fångar som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder skall ges lämplig klädsel.

Fångar som saknar ändamålsenliga egna kläder skall ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller andra besök utanför fängelset.

3 §

Klädvård

Fångarna svarar för vården av de egna kläder som de använder. En fånge skall hålla den klädsel som tillhandahållits av fängelset i behörigt skick.

Fängelset skall ge fångarna möjlighet att tvätta sina egna kläder eller att få dem tvättade i fängelset eller på fångens bekostnad utanför fängelset genom anstaltens förmedling.

4 §

Renhållning

Fångarna skall på fritiden sköta om städning och renhållning av de egna bostadsrummen och de allmänna lokalerna samt om hushållsarbeten.

5 §

Mathållning

Mathållningen för fångarna skall ordnas så att de får en hälsosam, mångsidig och tillräcklig föda.

Avvikelser från den normala kosten görs, om det är motiverat på grund av fångens hälsa eller religiösa övertygelse eller övriga välgrundade övertygelse.

6 §

Vistelse utomhus

En fånge skall ges möjlighet att dagligen vistas utomhus minst en timme, om inte fångens hälsotillstånd eller ett särskilt vägande skäl som hänför sig till ordningen eller säkerheten i fängelset utgör ett hinder.

7 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en fånge vistelse utomhus och om att

begränsa fångarnas användning av egna kläder. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om avvikelser från den normala kosten på grund av religiös övertygelse eller annan grundad övertygelse.

8 §

Närmare föreskrifter

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård samt boende meddelas av Brottsförhållningsverket.

8 kap.

Sysselsättning

1 §

Sysselsättningens syfte och innehåll

Syftet med den sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset är att främja fångarnas anpassning i samhället genom att

- 1) öka fångarnas beredskap för ett liv utan brott,
- 2) upprätthålla och förbättra fångarnas yrkesfärdighet och kunnande samt arbets- och handlingsförmåga, och
- 3) stödja ett liv utan droger.

Sysselsättningen omfattar arbete, utbildning eller andra aktiviteter som främjar fångarnas färdigheter.

2 §

Sysselsättningsplikt

Fångarna är skyldiga att under den fastställda arbets- och sysselsättningstiden delta i någon sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset (*sysselsättningsplikt*).

En fånge skall helt eller delvis befrias från sysselsättningsplikten, om fångens hälsotillstånd, handlingsförmåga eller ålder kräver det.

3 §

Ordnande av sysselsättning

Fångarna skall under den fastställda arbets- och sysselsättningstiden ges tillfälle att uppfylla sysselsättningsplikten i en sysselsättning som främjar genomförandet av planen för strafftiden.

Fångar som placerats på säkerhetsavdelning skall ges tillfälle att uppfylla sysselsättningsplikten i aktiviteter som lämpar sig för säkerhetsavdelningen.

Fångar som av de skäl som avses i 18 kap. 5 § hålls avskilda skall om möjligt ges tillfälle att uppfylla sysselsättningsplikten i någon sysselsättning som lämpar sig för dagordningen på avdelningen.

4 §

Placering i sysselsättning

Fångar skall placeras i sysselsättning med beaktande av planen för strafftiden, ordningen och säkerheten i fängelset samt säkerheten i samhället.

5 §

Yrkesarbete och förberedande arbete

Arbetet under strafftiden består av

1) arbete som upprätthåller fångarnas yrkesfärdighet och främjar deras sysselsättning (*yrkesarbete*), eller

2) rehabiliterande arbete som ökar fångarnas arbetsförmåga och färdigheter (*förberedande arbete*).

Den tekniska utvecklingen i branschen skall iaktas, och moderna arbetssätt och arbetsmetoder skall tillämpas när yrkesarbete ordnas. De metoder som allmänt används vid yrkesinriktad rehabilitering skall dessutom iaktas när förberedande arbete ordnas.

6 §

Civilt arbete

En fånge kan ges tillstånd att under ordinarie arbetstid arbeta eller delta i arbetspraktik utanför fängelset (*civilt arbete*).

Lönesättningen för civilt arbete och andra arbetsvillkor får inte väsentligt avvika från de villkor som allmänt iakttas i branschen. Det civila arbetet skall med hänsyn till arbetsplatsens och arbetsgivarens ekonomiska och sociala omständigheter utgöra en normal ekonomisk verksamhet.

7 §

Eget arbete

Fångar kan för att uppfylla sysselsättningsplikten ges tillstånd att i fängelset för egen räkning utföra sådant godtagbart arbete som lämpar sig att utföras i ett fängelse (*eget arbete*).

Till fångens förfogande kan för eget arbete ställas fängelsets arbetsredskap utan ersättning om det inte medför olägenhet för ordningen eller säkerheten i fängelset eller ordnandet av fängelsets egen sysselsättning.

Ett tillstånd att utföra eget arbete kan återkallas, om de förutsättningar som avses i 1 mom. inte längre uppfylls eller om det egna arbetet äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

8 §

Utbildning

Fångarna kan delta i utbildning som ordnas i ett fängelse eller utanför ett fängelse. Bestämmelserna i 9 och 10 § iakttas vid deltagande i utbildning utanför fängelset. Regionfängelset eller fängelset avtalar med utbildningsanordnarna om att i fängelset ordna utbildning som leder till examen eller annan utbildning. I fråga om den utbildning som ordnas i ett fängelse iakttas dessutom i tillämpliga delar vad som allmänt bestäms om sådan utbildning. De fångar som inte slutfört lärokursen för den grundläggande utbildningen skall ges tillfälle att slutföra den.

Fångarna skall ges studiehandledning och stöd och studieframgången skall följas.

Ur studieintyg får det inte framgå att studier-na bedrivits i ett fängelse.

9 §

Deltagande i sysselsättning utanför fängelset

En fånge kan ges tillstånd att bedriva studier utanför fängelset (*studietillstånd*).

En fånge som har drogproblem eller som bedöms ha särskilda svårigheter att klara sig i frihet kan för en viss tid placeras i en anstalt utanför fängelset eller någon motsvarande enhet (*förlägningsplats*) där han eller hon deltar i missbrukarvård eller i någon annan målinriktad sysselsättning som främjar hans eller hennes möjligheter att klara sig (*placering i anstalt utanför fängelset*).

En fånge kan beviljas tillstånd att utanför fängelset under tillräcklig övervakning delta i någon sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset och som stödjer fångens rehabilitering, kontakter och anpassning i samhället (*tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset*).

10 §

Förutsättningar för tillstånd

Det tillstånd som avses i 6 § kan ges och beslut enligt 9 § kan fattas om

- 1) tillståndet eller placeringen främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) det med stöd av fångens uppförande under strafftiden samt information om fångens person och brottslighet kan anses sannolikt att de tillståndsvillkor som avses i 3 mom. kommer att iakttas,
- 3) det på lämpligt sätt kan utövas tillsyn över att de tillstånds- eller placeringsvillkor som avses i 3 mom. kommer att iakttas, och
- 4) fången samtycker till att fångvårdsmyndigheterna vid behov står i kontakt med myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda

för att utreda tillstånds- eller placeringsvillkoren eller utöva tillsyn över hur villkoren iakttas.

Ett villkor för placering i en anstalt utanför fängelset är dessutom att fängelset, förläggningsplatsen och fången har ingått ett skriftligt placeringsavtal. Placeringen kräver också att fången samtycker till att fängvårdsmyndigheterna får lämna förläggningsplatsen de uppgifter som är behövliga för placeringen och att förläggningsplatsen får underrätta fängvårdsmyndigheterna om brott mot villkoren.

Tillståndet eller placeringen kräver dessutom att

1) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen och förbinder sig att genomgå kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § 3 mom., och

2) fången förbinder sig att iaktta andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelsen utanför fängelset och deltagandet i sysselsättning.

11 §

Återkallande av tillstånd eller placering

Om de villkor för tillstånd eller placering som avses i 6 eller 9 § inte längre uppfylls efter att beslutet fattats, kan tillståndet återkallas. Om en fånge inte iakttar de villkor som avses i 10 § 3 mom., kan fången påföras disciplinstraff enligt 15 kap. 4 § 1 mom. 1—3 punkten. Om disciplinstraff inte anses vara en tillräcklig eller ändamålsenlig påföljd, kan tillståndet även återkallas. När disciplinstraff räknas in i strafftiden skall bestämmelserna i 3 kap. 7 § iakttas. Vid förflyttning av fångar som intagits i öppna anstalter skall dessutom bestämmelserna i 6 kap. 2 § iakttas.

Om en fånge begår ett brott utanför fängelset, skall bestämmelserna i 2 kap. 13 § i strafflagen iakttas.

12 §

Arbets- och sysselsättningsvillkor

När arbets- och sysselsättningstiden för fångar ordnas, skall arbetstidslagstiftningen iakttas i tillämpliga delar.

När det gäller arbetarskydd för fångar skall lagstiftningen om arbetarskydd iakttas.

13 §

Befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid

En fånge som regelbundet deltagit i sysselsättning kan med beaktande av hur planen för strafftiden har genomförts för viss tid befrias från sysselsättningsplikten, dock högst fyra veckor per år.

En fånge som är åtalad för brott skall få behövlig befrielse från sysselsättningsplikten för förberedelse av sitt försvar. En fånge kan befrias från sysselsättningsplikten också av någon annan viktig orsak.

En fånge skall också befrias från sysselsättningsplikten om det är nödvändigt på grund av visstidsarbetsoförmåga.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsverket beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsverket kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

15 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om placering av fångar i sysselsättning, fångarnas arbets- och sysselsättningstid samt villkor, längd och avtal för placering och tillstånd som avses i 6 och 9 § samt tidsbunden befrielse från sysselsättningsplikten utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om förfarandet samt om klassificeringen av arbetena och andra förutsättningar för arbetet meddelas av Brottsförhållningsverket.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

Fångarna får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning medför särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset.

Fångarna har inte rätt att inneha alkohol, andra berusningsmedel, sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen och inte heller föremål avsedda för narkotikabruk. I ett slutet fängelse får en fånge inte inneha egendom som han eller hon utan tillstånd av en fångvårdsmyndighet fått av någon annan fånge.

Annan egendom som fången medför vid ankomsten till fängelset eller som fången får under strafftiden kan tas för förvaring i fängelset tills fången frigges, om det är möjligt med avseende på fängelsets förvaringsutrymmen.

Om egendomen inte kan förvaras, skall den returneras eller på fångens bekostnad sändas till

det ställe som fången anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) skall tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 10 § i narkotikalagen (1289/1993).

På gods som saknar ägare tillämpas hittegodslagen (778/1998).

2 §

Egendomsförteckning

En egendomsförteckning skall göras upp över fångarnas egendom som tagits emot i slutna fängelser. I öppna anstalter skall en förteckning göras upp endast över den egendom som tagits för förvaring i anstalten och över den särskilt värdefulla egendom som på fångens begäran överlämnats till dennes förfogande. Fången och ett närvarande vittne skall underteckna egendomsförteckningen. Om fången inte undertecknar förteckningen, skall två tjänstemän vid Fångvårdsväsendet intyga riktigheten av förteckningen.

I ett slutet fängelse skall den egendom som överlämnats till fångens förfogande antecknas i egendomsförteckningen. Fången skall på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

En fånge kan fråntas sådan egendom som han eller hon utan tillstånd av en fångvårdsmyndighet tagit emot och som antecknats i egendomsförteckningen för någon annan fånge.

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

I slutna fängelser har fångarna inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge skall tas för förvaring i fängelset eller på fångens bekostnad sättas in på fångens bankkonto.

Fångarna i öppna anstalter har rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. En fånges pengar och andra betalningsmedel kan på den-

nes begäran tas för förvaring i fängelset eller sät-
tas in på fångens bankkonto.

Fången skall varje månad ges ett utdrag ur
bokföringen av hans eller hennes penningssmedel.

4 §

Användning av pengar och andra betalningsmedel

Fängelset skall ge fångarna möjlighet att skaf-
fa livsmedel och andra varor som lämpar sig för
personligt bruk.

Fångarna får genom förmedling av fängelset
skaffa sådana bruksföremål och förnödenheter
som det enligt 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att
inneha.

I slutna fängelser kan rätten att använda peng-
ar och andra betalningsmedel som har sitt ur-
sprung utanför fängelset begränsas, om det är
motiverat med hänsyn till säkerheten i fängelset
eller på fängelseavdelningen.

En fånge får av grundad anledning genom för-
medling av fängelset sända pengar och andra be-
talningsmedel till någon utanför fängelset eller
till en annan fånge.

5 §

Återlämnande av egendom

När fången frigges från fängelset, skall hans el-
ler hennes pengar, andra betalningsmedel och
egendom lämnas tillbaka till honom eller henne
mot kvittering. Om fången inte undertecknar
egendomsförteckningen, skall två tjänstemän
vid Fångvårdsväsendet intyga riktigheten av för-
teckningen.

Egendom som lämnats kvar i fängelset sänds
till den frigivne på hans eller hennes bekostnad.
Om den frigivne inte avhämtar sin egendom, får
egendomen förstöras tre månader efter det att
den sänts tillbaka till fängelset. Om den frigivne
inte kan nås, får egendomen förstöras tre måna-
der efter frigivningen.

6 §

Lön, sysselsättningspenning och brukspenning

För yrkesarbete betalas i öppna anstalter
gångse lönen och i slutna anstalter sysselsättnings-
penning.

Till fångar som deltar i förberedande arbete,
utbildning eller någon annan sysselsättning som
ordnas eller godkänns av fängelset betalas sys-
selsättningspenning. Sysselsättningspenning be-
talas enligt tre olika kategorier på basis av hur
krävande arbetet, utbildningen eller den övriga
sysselsättningen är, hur regelbundet och varaktigt
deltagandet är samt på basis av fångens per-
sonliga prestation.

Brukspenning betalas till fångar som befriats
från sysselsättningsplikten. Brukspenning beta-
las för den arbets- eller sysselsättningstid för vil-
ken lön eller sysselsättningspenning inte betalas.

Lön, sysselsättningspenning och brukspen-
ning skall minst en gång per månad antecknas på
fångens konto som förs av fängelset.

7 §

Innehållning på lön

Förskottsuppbörd av skatt och utmätning
verkställs enligt lagstiftningen om dem.

Av lönen skall en ersättning för kost och logi
betalas till fängelset.

På lönen skall innehållning verkställas för be-
talning av fastställt underhållsbidrag. På lönen
innehålls högst hälften efter att de innehållnings-
poster som avses i 1 och 2 mom. dragits av. Om
utmätning skall verkställas på lönen, beräknas
beloppet av den innehållning som skall verkstäl-
las för försörjning på den del av lönen som åter-
står efter utmätningen.

En fånge som utför eget produktivt arbete el-
ler något annat civilt arbete än arbetspraktik
skall betala en ersättning för kost och logi till
fängelset. Om fången försummar att betala er-
sättningen inom utsatt tid, kan tillståndet åter-
kallas.

8 §

Obetalda prestationer

Sysselsättnings- eller brukspenning kan helt eller delvis lämnas obetald, om betalningen inte är nödvändig på grund av det stöd som fången får för verksamheten av någon annan myndighet eller av någon annan särskild orsak. I dessa fall kan ersättning för kost och logi tas ut.

9 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om innehav av egendom.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge som avses i 4 § 4 mom. Beslut om att sysselsättnings- eller brukspenning inte skall betalas ut fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig.

Direktören för regionfängelset beslutar om begränsning av användning av pengar eller andra betalningsmedel som har sitt ursprung utanför fängelset och som avses i 4 § 3 mom.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, användningen av pengar och andra betalningsmedel samt grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning samt innehållning bestäms samt om beloppen av dem och om hur innehållningen verkställs utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningar samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte skall betalas ut meddelas av Brottsförhållningsverket.

10 kap.

Social- och hälsovård

1 §

Hälso- och sjukvård för fångar

Fångvårdsväsendet skall ordna eller på något annat sätt garantera hälso- och sjukvård samt medicinsk rehabilitering som motsvarar fångarnas medicinska behov.

Bestämmelserna i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) och lagen om företagshälsovård (1383/2001) skall iakttas när hälso- och sjukvården ordnas.

2 §

Temporär vård och undersökning utanför fängelset

Om en fånge är sjuk eller skadad och inte på tillbörligt sätt kan vårdas eller undersökas i fängelset, skall han eller hon under behövlig bevakning temporärt sändas för vård eller undersökning utanför fängelset.

Strafftiden löper under vården.

3 §

Frigivning från ett fängelse för vård

Om en fånge på grund av en allvarlig sjukdom eller en svår skada fortgående befinner sig i livsfara eller i ett tillstånd som kräver specialistvård, och om behandling av fången i fängelset eller i vård enligt 2 § är särskilt svår att ordna, kan han eller hon frigives för vård utanför fängelset.

Trots att fången har frigivits för vård utanför fängelset anses strafftiden löpa under vården.

Om den frigivne tillfrisknar innan strafftiden löper ut så att villkoren enligt 1 mom. inte längre uppfylls, skall han eller hon förpassas till

fängelset för att avtjäna den återstående delen av straffet.

4 §

Förlossning

En fånge som är gravid skall i tillräckligt god tid under behövlig bevakning sändas för förlossning till ett sjukhus eller till någon annan sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som är utanför fängelset.

Strafftiden löper under den tid som avses i 1 mom.

5 §

Psykologisk rådgivning, stöd och vård

Fångarna skall i mån av möjlighet ges tillfälle till rådgivning, stöd och vård som ges av en psykolog och till annan motsvarande rådgivning, annat stöd och annan vård.

6 §

Social rehabilitering

En fånge skall stödjas i social rehabilitering och upprätthållandet av kontakten med nära anhöriga eller andra närstående samt handledas i skötseln av ärenden som hänför sig till boende, arbete, utkomst, sociala förmåner och sociala tjänster.

Vid ordnande av social rehabilitering skall dessutom bestämmelserna i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) iakttas i tillämpliga delar.

7 §

Kostnader för hälso- och sjukvård

Hälsovård, sjukvård och medicinsk rehabilitering enligt fångarnas medicinska behov betalas med statsmedel. Betalningsskyldigheten för staten kräver att den undersökning eller vård

som ordnas utanför fängelset skall vara ordinerad eller godkänd av en läkare vid Fångvårdsväsendet.

8 §

Vård på egen bekostnad

En fånge har rätt att på egen bekostnad med tillstånd av en läkare vid Fångvårdsväsendet få mediciner, undersökning och annan hälso- och sjukvård i fängelset.

9 §

Dödsfall

Stoftet efter en fånge som har avlidit skall på statens bekostnad sändas till den ort i Finland som de anhöriga önskar. En avliden som inte kan överlämnas till de anhöriga skall begravas på statens bekostnad.

10 §

Beslutanderätt

Beslut om mediciner, innehav av mediciner, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller fångar i fängelser fattas av en läkare vid Fångvårdsväsendet. En tandläkare fattar beslut om tandvård.

Fångelsedirektören beslutar, efter att om möjligt ha hört en läkare, om att sända en fånge till vård eller undersökning enligt 2 §. Brottspåföljdsverket beslutar på framställning av fängelset och efter att ha hört överläkaren för Fångvårdsväsendet om frigivning från fängelset enligt 3 §.

11 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsverket meddelar närmare föreskrifter om ordnande av hälsokontroller samt hälso- och sjukvård för fångar i fängelserna.

11 kap.

Fritid

1 §

Fritidsverksamhet

Fritidsverksamhet som lämpar sig för fängelseförhållanden skall ordnas i fängelserna.

Utomstående personer, sammanslutningar och stiftelser kan ges tillstånd att ordna fritidsverksamhet som lämpar sig för förhållandena i fängelset.

Fångarna skall ges möjlighet att delta i planeringen och ordnandet av fritidsverksamheten. Fångarna skall ges handledning och råd i fritidsverksamheten.

2 §

Delta i fritidsverksamhet

En fånge får delta i fritidsverksamhet och tillbringa fritiden tillsammans med andra fångar.

Deltagandet kan förbjudas eller begränsas, om fången

1) har placerats på en kontraktsavdelning eller en säkerhetsavdelning,

2) avtjänar straff i enrum enligt 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten, eller

3) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 15 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

Fångar som är berusade eller stör fritidsverksamheten eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset kan förvägras rätt att delta i ett fritidsevenemang.

3 §

Religionsutövning

Gudstjänster, andaktsstunder och andra religiösa sammankomster skall i mån av möjlighet enligt fångarnas behov ordnas i ett fängelse. Fångarna skall ges möjlighet att träffa en självårdare eller annan företrädare för det egna trosamfundet. I ett fängelse skall det finnas rum som lämpar sig för religionsutövning.

En fånge har rätt att delta i religiösa sammankomster, om fången inte

1) har placerats på en säkerhetsavdelning eller avtjänar straff i enrum enligt 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten, eller inte

2) är föremål för åtgärder enligt 15 kap. 15 § eller 18 kap. 1 § 1 mom.

Fångar som är berusade eller stör den sammankomst som avses i 1 mom. eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset kan förvägras rätt att delta i sammankomsten. Om en fånge inte får delta i gemensamma sammankomster, skall hans eller hennes möjlighet att utöva religion ordnas på något annat sätt.

4 §

Bibliotek

I ett fängelse skall det antingen finnas ett bibliotek eller fångarna skall ges möjlighet att använda allmänna bibliotekstjänster. Fängelsebiblioteket skall samarbeta med allmänna bibliotek, och dess verksamhet skall överensstämma med verksamhetsprinciperna för allmänna bibliotek.

Fångarna skall tillräckligt ofta ges tillträde till fängelsebiblioteket och handledas i användningen av biblioteket. Bibliotekstjänster för fångar som avses i 3 § 2 mom. 1 eller 2 punkten och som på egen begäran bor avskilda skall ordnas på något annat sätt.

5 §

Arbete under fritiden

En fånge får för egen räkning under fritiden utföra sådant arbete som lämpligen kan utföras i ett fängelse och som inte medför olägenhet för ordningen eller säkerheten i fängelset eller äventyrar någons säkerhet (*fritidsarbete*).

Till fångens förfogande kan för fritidsarbete ställas fängelsets arbetsredskap utan ersättning om det inte medför olägenhet för ordningen eller säkerheten i fängelset eller ordnandet av fängelsets egen sysselsättning.

6 §

Litteratur och massmedier

Fångarna skall ges tillfälle att följa televi- sions- och radioprogram och läsa tidningar samt att på egen bekostnad skaffa tidskrifter och litte- ratur.

Bestämmelserna i 9 kap. 1 § skall tillämpas på innehav av tidskrifter och litteratur.

7 §

Sammankomster i fängelset

Fångarna kan ges tillstånd att under behövlig övervakning församlas i fängelset för att planera fritidsverksamheten eller behandla andra ge- mensamma ärenden.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervak- ningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjäns- teman som utför styrnings- eller övervaknings- uppgifter beslutar om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andakts- stund eller någon annan religiös sammankomst enligt 3 § och om sådant förbud eller sådan be- gränsning av deltagande som avses i 2 § 2 mom. Arrangören av sammankomsten skall höras innan beslutet om förvägran fattas.

Tillstånd till fritidsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. och sammankomster som avses i 7 § be- viljas av fängelsedirektören eller en av direktö- ren förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsan- svarig.

IV AVDELNINGEN

**FÅNGARNAS KONTAKTER UTOM
FÄNGELSET**

12 kap.

Brevväxling och telefonsamtal

1 §

Brevväxling och granskning av brev

Fångarna har rätt till korrespondens. Ett slu- tet brev eller någon annan postförsändelse till el- ler från en fånge får granskas med genomlys- ning eller på något annat motsvarande sätt utan att öppna försändelsen för undersökning av om den innehåller förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Brev och andra postförsändelser får öppnas, om det i en- skilda fall finns grundad anledning att misstän- ka att försändelsen innehåller sådana förbjudna ämnen eller föremål.

Om ämnen eller föremål som fången inte har tillstånd att inneha påträffas vid granskningen, skall de tas för att förvaras i fängelset. Penning- medel skall antecknas på fångens konto. Om det finns skäl att betvivla egendomens lagliga här- komst, skall saken anmälas på det sätt som avses i 19 kap. 1 §.

2 §

Läsning och kopiering av brev

Brev, andra postförsändelser eller meddelan- den till eller från fångar får läsas, om det i ett en- skilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga fång- ens eller någon annans säkerhet.

Brev, andra postförsändelser eller meddelan- den får kopieras, om det vid läsningen av dem framgår att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängas- te straffet är minst ett års fängelse eller ett straff- bart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter och kopior till polisen eller andra förundersökningsmyndigheter finns i 19 kap. 2 §. Bestämmelser om förvaring och utplåning av kopior finns i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

3 §

Brevväxling med tillsynsmyndigheter

Brevväxling mellan en fånge och en myndighet som utövar tillsyn över fängelsets eller anstaltspersonalens verksamhet eller en fånge och ett organ som utövar tillsyn över iakttagandet av de mänskliga rättigheterna hos vilket fången enligt internationella avtal har besvärs- eller klagorätt får inte granskas eller läsas.

Bestämmelser om kontakter mellan utländska fångar och en diplomatisk beskickning eller ett konsulat finns i 13 kap. 9 §.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som fången adresserat till sin advokat eller något annat rättegångsombud eller rättegångsbiträde som avses i 15 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i rättegångsbalken får inte granskas eller läsas.

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en fånge och av vars kuvert eller på något annat sätt det tillförlitligt framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får endast i fångens närvaro öppnas för granskning, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 2 mom.

5 §

Kvarhållande av brev eller postförsändelser

Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande till eller från en fånge får kvarhållas, om detta är nödvändigt för att förhindra el-

ler utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Mottagaren eller avsändaren skall utan dröjsmål underrättas om kvarhållandet av ett brev, någon annan postförsändelse eller ett meddelande och om orsaken till kvarhållandet, om inte något annat följer av en orsak som nämns i 1 mom. Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande som av en orsak som avses i 1 mom. inte befordras till mottagaren skall returneras till avsändaren eller ges till fången vid frigivningen.

En postförskottsbeställning eller någon annan beställning på kredit som avsänts av en fånge kan kvarhållas, om fången inte har råd att betala beställningen. Den beställda försändelsen kan returneras till avsändaren utan fångens samtycke.

6 §

Användning av telefon

Fångarna skall ges möjlighet att på egen kostnad stå i telefonkontakt med personer utanför fängelset. Kostnadsfri användning av telefon kan tillåtas för skötseln av nödvändiga ärenden eller av andra särskilda skäl.

I ordningsstadgan för ett fängelse kan meddelas de föreskrifter om tider för användning av telefon som är nödvändiga med hänsyn till verksamheten och ordningen i fängelset. För användningen av telefon kan ställas som villkor att fången uppger med vem han eller hon har för avsikt att stå i kontakt.

Ett telefonsamtal kan avbrytas eller förvägras, om det är nödvändigt för att förhindra ett brott eller upprätthålla ordningen i fängelset.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En fånges telefonsamtal får avlyssnas, om det i ett enskilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, säkerställa ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Telefonsamtalet får spelas in, om det vid avlyssningen av samtalet framgår att det sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Fången och den som fången står i telefonkontakt med skall underrättas om avlyssningen och möjligheten av inspelning av samtalet innan avlyssningen inleds. Bestämmelser om lämnande av uppgifter, dokumentation eller inspelningar som gäller innehållet i telefonsamtalet till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet finns i 19 kap. 2 §. Dokumentation och inspelningar skall förstöras om de inte överlämnas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet med stöd av nämnda paragraf.

Samtal mellan fången och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan fången och en person som avses ovan, skall avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

8 §

Brevväxling och telefonsamtal på säkerhetsavdelningar

Andra brev och andra postförsändelser till och från fångar på en säkerhetsavdelning än sådana som avses i 3 och 4 § får läsas, om det i ett enskilt fall är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. I övrigt skall bestämmelserna i 1 §, 2 § 2 och 3 mom. och 3—5 § iakttas i fråga om fångarnas brevväxling.

Ett villkor för användning av telefon i fråga om en fånge på en säkerhetsavdelning är att fången samtycker till att hans eller hennes samtal kan spelas in utöver att de avlyssnas. I övrigt skall bestämmelserna i 7 § 3 och 4 mom. iakttas vid avlyssning av telefonsamtal.

9 §

Elektronisk kommunikation

Fångarna kan av särskilt skäl ges tillstånd att stå i kontakt med någon utanför fängelset genom elektronisk kommunikation, telekommunikation eller någon annan motsvarande teknisk anslutning, om kontakten inte äventyrar säkerheten i fängelset. Bestämmelserna i 2—5, 7, 10 och 11 § skall i tillämpliga delar iakttas vid övervakningen av dessa kontakter.

10 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal skall vara skriftliga.

11 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser.

En säkerhetsansvarig beslutar om läsning, kvarhållande och i 2 § 2 mom. avsedd kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal.

Fängelsedirektören ger tillstånd till elektronisk kommunikation enligt 9 §.

12 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev, om avlyssning och inspelning av telefonsamtal samt om övervakningen av elektronisk kommunikation utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

Fångarna har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta som det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserverats för besök, om det är nödvändigt med hänsyn till fångens kontakter eller av något annat särskilt skäl. Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en fånge (*besökare*) finns i 17 kap.

Den rätt som en fånge som placerats på en säkerhetsavdelning har att träffa andra besökare än nära anhöriga eller andra närstående eller ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan begränsas, om det finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

2 §

Besöksrum och övervakning av besök

I ett fängelse skall det finnas rum som lämpar sig för besök.

Besök skall övervakas på behövligt sätt. Besök kan även övervakas med videoutrustning. Fångens och besökarens skall på lämpligt sätt underrättas om övervakning med videoutrustning. I fråga om förvaring och utplåning av inspelningar som uppkommit vid övervakningen iakttas bestämmelserna om besökarregister i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

3 §

Oövervakade besök

Besök av nära anhöriga till fångar, andra närstående och ett ombud som avses i 12 kap. 4 §

samt, om det finns skäl för det, även av andra kan tillåtas utan övervakning (*oövervakat besök*), om det är motiverat med hänsyn till bevarandet av fångens kontakter, skötseln av rättsliga angelägenheter eller av någon annan motsvarande orsak och om besöket inte stör ordningen eller verksamheten i fängelset. För besök av andra än en tillsynsmyndighet som avses i 12 kap. 3 § och ett ombud som avses i 12 kap. 4 § kan ställas som villkor att fången samtycker till kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § 3 mom.

Bestämmelser om kroppsvisitation av fångar i samband med oövervakade besök finns i 16 kap. 4 §.

4 §

Förvägran av besök och besök under särskilt övervakade förhållanden

Ett besök kan förvägras, om

1) besökaren inte kan legitimeras på ett tillförlitligt sätt,

2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 17 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 17 kap. 3 §, eller

3) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller för fångens eller någon annans säkerhet.

Besök kan dock ordnas under särskilt övervakade förhållanden (*besök under särskilt övervakade förhållanden*), om den fara som avses i 1 mom. kan avvärijas på detta sätt.

5 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök kan fångarna tillåtas ta emot en skälig mängd varor eller föremål som det enligt 9 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i ett fängelse. Närmare föreskrifter om mängden av egendom som kan tas emot meddelas i fängelsets ordningsstadga, om vilken föreskrivs i 15 kap. 1 §.

De varor som besökare medför skall granskas innan de överlämnas till fången.

6 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. 1 eller 2 punkten eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset (*besöksförbud*). Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande är nödvändigt för att förhindra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss fånge eller vissa fångar eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas nära anhöriga, andra närstående eller fångens i 12 kap. 4 § avsedda ombud. Besöksförbud får heller inte meddelas när ett besök kan ordnas på det sätt som avses i 4 § 2 mom. så att ordningen i fängelset inte äventyras.

Beslut om besöksförbud skall vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas, skall besökaren och fången i mån av möjlighet höras.

7 §

Besöksförbudsregister

Brottspåföljdsverket skall föra ett besöksförbudsregister enligt lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

8 §

Kontakter med massmedier

Om en fånge intervjuas eller fotograferas i fängelset, skall bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel iakttas i tillämpliga de-

lar. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en fånge, skall fången tillfrågas om han eller hon vill intervjuas.

9 §

Kontakter med en beskickning

Utländska fångar har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet.

Försändelser som fångarna adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat skall vidarebefordras utan dröjsmål.

10 §

Privata samtal

En fånge skall i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om besöksförbud. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om besök under särskilt övervakade förhållanden och om förvägran av besök. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om oövervakade besök.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om besöksförbud och innehållet i det utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om hur besök skall ordnas utfärdas av Brottspåföljdsverket.

14 kap.

Permission

1 §

Syftet med permission

En fånge kan på ansökan beviljas tillstånd att för en kort tid avlägsna sig från fängelset (*permission*).

Syftet med permissionen är att stödja fången i att bevara sina kontakter och anpassa sig i samhället samt att minska de negativa effekter som frihetsberövandet orsakar.

2 §

Permission på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas, om

1) permissionen främjar genomförandet av planen för strafftiden,

2) det utifrån fångens uppförande under strafftiden samt uppgifter om fångens person och brottslighet kan anses sannolikt att villkoren för permissionen kommer att iakttas, och

3) fången förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom. och annan behövlig kontroll av att villkoren för permissionen iakttas.

3 §

Den tidigaste tidpunkten för permission som beviljas på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas när av strafftiden två tredjedelar, dock minst två månader, har avtjänats av tiden fram till villkorlig frigivning eller frigivning efter avtjänande av hela straffet enligt 2 c kap. i strafflagen (*fängelsetid*).

Möjlighet till permission för den som avtjänar livstids fängelse bestäms som om fängelsetiden skulle vara tolv år. Permission för den som dömts till livstids fängelse för ett brott som be-

gått innan gärningsmannen fyllt 21 år bestäms som om fängelsetiden skulle vara tio år.

En fånge som noggrant iakttagit planen för strafftiden kan, om villkoren i 2 § uppfylls, beviljas permission före den tidpunkt som avses i 1 mom. om det är behövligt för genomförandet av planen eller om det i enskilda fall är motiveerat för bevarandet av en fånges kontakter, upprätthållandet av handlingsförmågan eller av någon annan motsvarande anledning. Permission får på denna grund dock inte beviljas innan hälften av fängelsetiden avtjänats.

4 §

Permission av viktigt skäl

Permission av viktigt skäl eller för deltagande i en sammankomst utanför fängelset kan beviljas på ansökan om villkoren i 2 § 2 och 3 punkten uppfylls och om permissionen är viktig av något skäl i anknytning till fångens familj, hälso- och sjukvård eller utkomst eller till skötseln av arbets- eller utbildningsfrågor eller socialärenden eller bostadsfrågor eller av något annat motsvarande skäl.

Om en fånge ansöker om permission av något skäl i anknytning till hälso- och sjukvård, skall ett utlåtande skaffas hos en läkare eller, då läkaren inte är anträffbar, hos någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen.

Om det inte kan anses tillräckligt sannolikt att permissionsvillkoren kommer att iakttas, kan fången beviljas permission under behövlig bevakning.

5 §

Permission av synnerligen viktigt skäl

En fånge skall beviljas permission för att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att på finskt territorium besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående eller för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning eller av något annat motsvarande synnerligen viktigt skäl.

Permissionen kan förvägras om det är nödvändigt för förhindrande av rymning, fritagningsförsök eller ett nytt brott eller av andra motsvarande vägande skäl.

6 §

Ledsagad permission

En fånge kan utan hinder av bestämmelserna i 2 och 3 § för högst ett halvt dygn beviljas permission under ledsagning eller nödvändig bevakning för att delta i en sammankomst utanför fängelset eller av något annat motsvarande skäl.

Fångar som placerats på säkerhetsavdelning enligt 5 kap. 5 § kan på de grunder som avses i 4 eller 5 § beviljas endast ledsagad permission.

Om en fånge som avtjänar livstids fängelse inte beviljas permission under den tid som avses i 3 §, skall fången beviljas ledsagad permission minst en gång per år.

7 §

Permissionens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan beviljas för högst tre dygn under en tid av två månader från och med den tidpunkt som avses i 3 §.

Permission enligt 4 och 5 § beviljas för den tid som skötseln av de ärenden som utgör grund för permissionen nödvändigtvis kräver.

Permissionens totala längd ökas med en skälig restid.

8 §

Permissionsvillkor

Permission kan förenas med villkor som gäller vistelse utanför fängelset, grunden för permissionen, drogfrihet, övervakning, uppförande och återkomst till fängelset.

Permission skall beviljas skriftligen. I beslutet skall permissionsvillkoren samt eventuella påföljder för överträdelser av villkoren anges.

9 §

Återkallande av permission och överträdelse av permissionsvillkoren

Om villkoren för beviljande av permission inte längre uppfylls efter att beslutet fattats, kan permissionen återkallas. En fånge som bryter mot permissionsvillkoren kan påföras disciplinstraff enligt 15 kap. 4 § 1—3 punkten. Bestämmelser om inräkning av permissionstiden i strafftiden finns i 3 kap. 7 §.

Om en fånge begår ett brott utanför fängelset, skall bestämmelserna i 2 kap. 13 § i strafflagen iakttas.

10 §

Kostnader

Fångarna skall svara för resekostnaderna under permissionerna.

Kostnaderna för resor under en permission som beviljats av de skäl som avses i 5 och 6 § betalas med statsmedel. Kostnaderna för resor också under någon annan permission kan betalas med statsmedel, om det finns grund för det med hänsyn till fångens medellöshet eller orsaken till permissionen.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

Brottspåföljdsverket beslutar dock om permission, om

1) den som avtjänar fängelse på livstid eller hela straffet ansöker om permission med stöd av 2—5 §, eller

2) permissionen gäller vistelse i någon annan stat än Finland.

Brottspåföljdsverket kan besluta att den beslutanderätt som avses i 2 mom. överförs på fängelsedirektören.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om restid, ersättande av resekostnader under en permission och permissionsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om beräkning av antalet permissioner och permissionernas längd meddelas av Brottspåföljdsverket.

V AVDELNINGEN

DISCIPLIN, ÖVERVAKNING OCH GRANSKNING

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

1 §

Ordningsstadgan för ett fängelse

Ett fängelse skall ha en ordningsstadga som innehåller mer detaljerade föreskrifter än denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den och som gäller vistelse på fängelseområdet, låsning av lokalerna, avdelningar, hur besök, telefonkontakter och fritidsverksamhet skall ordnas, innehav av egendom samt andra motsvarande enskilda omständigheter som hänför sig till upprätthållandet av ordningen i fängelset och ordnandet av sysselsättningen.

2 §

Fångarnas uppförande

Fångarna skall iaktta fängelsets ordningsstadga samt fängelsepersonalens uppmaningar och befallningar. Fångarna skall uppträda sakligt mot fängelsepersonalen samt övriga fångar och andra personer.

3 §

Ordningsföreseelser

En fånge kan påföras disciplinstraff om fången gör sig skyldig till en *ordningsföreseelse*. Ordningsföreseelser är att

1) i ett fängelse eller annars under uppsikt av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet göra sig skyldig till ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) utan tillstånd avlägsna sig från en öppen anstalt eller hälsovårdsanstalt,

3) bryta mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som med stöd av lagen utfärdats genom förordning av statsrådet eller mot föreskrifter som preciserar dessa och som meddelats av Brottspåföljdsverket,

4) bryta mot fängelsets i 1 § avsedda ordningsstadga förutsatt att ordningsstadgan uttryckligen anger att föreseelsen kan leda till disciplinstraff,

5) bryta mot de villkor som ställts för tillstånd eller placering som avses i 8 kap. 6 eller 9 § eller för permission som avses i 14 kap., och

6) underlåta att följa en uppmaning eller befallning som en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet har gett inom ramen för sin behörighet i syfte att upprätthålla ordningen eller säkerheten i fängelset.

Disciplinstraff får inte påföras för brott som fängelsedirektören anmält till polisen.

4 §

Disciplinstraff för fångar

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan fången disciplinärt bestraffas med

1) varning,

2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller

3) placering i enrum för högst 14 dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelset.

5 §

Gemensamt disciplinstraff

Om en fånge har gjort sig skyldig till två eller flera förseelser, skall ett gemensamt disciplinstraff påföras för förseelserna.

Om det sedan ett disciplinstraff påförts visar sig att fången innan straffet påfördes begått någon annan ordningsförseelse, skall ett separat disciplinstraff påföras för denna förseelse, om inte det disciplinstraff som påfördes för den tidigare uppdragade förseelsen anses vara en tillräcklig påföljd.

6 §

Villkorligt disciplinstraff

Ett annat disciplinstraff än varning kan påföras villkorligt för en prøvotid om minst en och högst tre månader. Om fången inte begår en ny förseelse under prøvotiden, förfaller disciplinstraffet.

Påförs ett disciplinstraff för en förseelse som begåtts under prøvotiden, skall det samtidigt beslutas huruvida det tidigare disciplinstraffet skall verkställas.

7 §

Mätning av disciplinstraff

När beslut fattas om att påföra eller mäta ut disciplinstraff eller om huruvida ett disciplinstraff skall vara villkorligt, skall hänsyn tas till ordningsförseelsens art och hur allvarlig den är samt dess uppsåtlighet och planmässighet, fångens tidigare ordningsförseelser, orsakerna till förseelsen, om en anmärkningsvärt lång tid har förflutit sedan ordningsförseelsen, fångens försök att förhindra eller avlägsna verkningarna av förseelsen, fångens strävan att främja utredningen av förseelsen, fångens hälsotillstånd samt de säkerhetsåtgärder som vidtagits i fråga om fång-

en på grund av förseelsen och andra följder av gärningen.

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelse från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till fångens förhållanden. Fångens rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken eller vistelsen utomhus äventyrar fångens egen eller någons säkerhet.

Om fången utan avbrott varit 14 dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om en fånge påförs straff i enrum för över sju dygn, skall hälso- och sjukvårdspersonalen höras. Om verkställigheten äventyrar fångens hälsa, skall den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

9 §

Utredning av ordningsförseelser

Ordningsförseelser skall utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, skall en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De som har del i saken och vid behov även andra personer skall höras. Utredningen skall genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsförseelse skall ett motiverat påstående av fången om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

Disciplinärenden som gäller fångar skall behandlas utan dröjsmål och disciplinstraff som påförts fångar skall verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

En ordningsföreseelse skall behandlas i det fängelse i vilket fången är placerad. En ordningsföreseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport skall dock behandlas i det fängelse dit fången anländer.

Om en fånge på grund av en ordningsföreseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsföreseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i placeringsenheten eller i det fängelse till vilket fången förflyttas.

11 §

Hörande av fångar

När en ordningsföreseelse utreds skall fången höras. Fången skall ges möjlighet att förbereda sitt försvar och presentera bevis till stöd för sin utredning. Bestämmelser om tolkning finns i 4 kap. 4 § 2 mom.

12 §

Protokoll

Protokoll skall föras över utredning av ordningsföreseelser och påförande av disciplinstraff.

13 §

När disciplinstraff förfaller

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsföreseelse som begåtts av en fånge utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte överskrida sju dygn.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar skall beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff skall behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne.

Fången skall ges tillfälle att lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den.

16 §

Beslutanderätt

Direktören för regionfängelset fastställer ordningsstadgan.

Fängelsedirektören beslutar om övervakning och låsning av fängeselokalerna.

Fängelsedirektören beslutar om disciplinstraff. Direktören beslutar också om huruvida ett brott överlämnas till polisen för utredning i stället för att ett disciplinstraff påförs.

En säkerhetsansvarig beslutar om tillrättavisning och utredning av ordningsföreseelser. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 14 §.

I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna i 16 § i förundersökningslagen (449/1987).

17 §

Ändringssökande och förbud mot verkställighet

Bestämmelser om fångarnas rätt att söka ändring i de disciplinstraff som påförts dem och om hur ändringssökande påverkar verkställigheten av disciplinstraff finns i 20 kap.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning och antecknande av ordningsförseelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsverket.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

1 §

Övervakningen i ett fängelse

Fångarna och de lokaler som står till fångarnas förfogande skall övervakas så som ordningen i fängelset, förvaringssäkerheten, fångarnas och andras säkerhet samt förhindrandet av rymning eller olovligt avvikande från öppna anstalter och förhindrande av brott kräver.

I ett fängelse skall finnas sådana larmsystem och andra tekniska säkerhetssystem som säkerheten kräver.

2 §

Granskning av bostadsrum och egendom

Fångarnas bostadsrum och egendom som de innehar eller som finns på fängelseområdet kan granskas för upprätthållande av ordningen och säkerheten i fängelset eller utredning av misstänkta ordningsförseelser. Bestämmelser om

innehav av bruksföremål, pengar och andra betalningsmedel samt annan egendom finns i 9 kap.

3 §

Säkerhetskontroll av fångar

En fånge får i ett fängelse, på fängelseområdet och under transport granskas för att tillgodose säkerheten, trygga ordningen eller skydda egendom (*säkerhetskontroll av fångar*).

Vid säkerhetskontroll av fångar kan man med hjälp av en metalldetektor, någon annan teknisk anordning, en tränad hund, ytlig undersökning av kläderna eller på något annat motsvarande sätt granska en fånge för att det skall kunna säkerställas att denne inte medför föremål eller ämnen

1) med vilka någons säkerhet kan äventyras eller ordningen i fängelset allvarligt hotas,

2) som särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) vars innehav har förbjudits i lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag.

I det syfte som nämns i 1 mom. kan en fånge åläggas att byta kläder i närvaro av anställda.

4 §

Kroppsvsitation

En fånge kan kroppsvisiteras, om

1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 9 kap. 1 § 1 och 2 mom., eller

2) kroppsvsitation är behövlig för att förebygga att fången rymmer eller olovligt avviker från en öppen anstalt, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad fången har i sina kläder eller annars bär på sig.

5 §

Specialgranskning

I ett fängelse, på en fängelseavdelning eller i något annat utrymme kan specialgranskning utföras om det behövs för att avvärja en allvarlig fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset eller för att hitta sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom.

När en specialgranskning utförs på en avdelning eller i något annat utrymme i ett fängelse, får samtliga fångar som placerats på avdelningen eller som vistas i det undersökta utrymmet kroppsvisiteras.

6 §

Kroppsbesiktning

En fånge kan kroppsbesiktigas för utredning av ett brott, om han eller hon på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader, eller för straffbart bruk av narkotika.

Kroppsbesiktning omfattar granskning av kroppen, tagning av prov eller någon annan undersökning av kroppen.

Åtgärder som kräver medicinsk sakkunskap får endast vidtas av en läkare.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Om det finns skäl att misstänka att en fånge är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, kan han eller hon åläggas att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, skall prov inte fordras, om inte fången kräver det.

Som villkor för oövervakade besök, placering på kontraktavdelning och för permission samt för tillstånd som avser studier, civilt arbete och övervakad verksamhet utanför fängelset samt för placering i öppen anstalt eller i en an-

stalt utanför fängelset kan ställas att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

Det kan bestämmas att blodprov skall tas på en fånge som utan giltig orsak vägrar lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

8 §

Avskild förvaring av egendom

Om en fångvårdsmyndighet har orsak att beivra det lagliga ursprunget till pengar, betalningsmedel eller någon annan egendom, kan egendomen tas för att förvaras avskilt tills polisen fattat beslut i saken med anledning av en anmälan som avses i 19 kap. 1 §.

9 §

Förfarande och protokoll

Kroppsvisitation skall utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvisitationen kräver att fången skall klä av sig, skall den som utför visitationen och den som är vittne vara av samma kön som den visiterade. När fången befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet, får kroppsvisitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, skall ett vittne vara närvarande. Bestämmelserna i 5 kap. 12 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen skall i övrigt iaktas vid utförande av kroppsbesiktning.

Ett beslut om kroppsbesiktning och specialgranskning skall vara skriftligt. Fången skall underrättas om grunden för åtgärden.

Protokoll, vars närmare innehåll anges genom förordning av statsrådet, skall föras över kroppsvisitation, kroppsbesiktning och specialgranskning. Observationer om berusning och genomförande av säkerhetskontroll under transport skall antecknas på en blankett enligt ett formulär som fastställts av Brottsförhållningsverket.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av fångar, kroppsvisitation och kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsverket har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

17 kap.

Granskning av andra personer

1 §

Tillträde till ett fängelse

Ingen får ges tillträde till ett fängelse utan behörigt tillstånd eller skäl.

För tillträde till ett fängelse kan ställas som villkor att ytterkläder och medförda föremål skall lämnas i förvar i fängelset på det sätt som fängelset bestämmer. För att någon skall få tillträde till fängelset och få röra sig på fängelseområdet kan också ställas som villkor att personen i fråga legitimerar sig. För att någon skall få röra sig på området kan också ställas andra villkor som behövs för upprätthållandet av ordningen eller säkerheten.

Tillträde till fängelset kan förvägras eller visstelse på fängelseområdet förbjudas den som inte iakttar ett åläggande eller villkor som meddelats honom eller henne med stöd av 2 mom. eller som vägrar att genomgå sådan säkerhetskontroll som avses i 2 §. Den som på grund av berusning, hotfullt beteende eller av någon annan motsvarande anledning kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset får inte heller beviljas tillträde till fängelset. När det gäller förvägran av tillträde för besökare skall dessutom bestämmelserna i 13 kap. 4 § iakttas.

2 §

Säkerhetskontroll på fängelseområdet

En person kan i fängelset och på fängelseområdet granskas för att upprätthålla säkerheten, trygga ordningen eller skydda egendom (*säkerhetskontroll*).

Vid en säkerhetskontroll kan den som anländer till ett fängelse eller befinner sig i fängelset eller på fängelseområdet, de föremål som han eller hon medför och det fortskaffningsmedel som han eller hon använder och som befinner sig på fängelseområdet granskas med hjälp av en metalldetektor, någon annan teknisk anordning eller en tränad hund, ytlig undersökning av kläderna eller på något annat motsvarande sätt för att det skall kunna säkerställas att personen inte medför föremål eller ämnen

1) med vilka någons säkerhet eller ordningen i fängelset kan äventyras,

2) som särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) vars innehav har förbjudits i lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

I det syfte som nämns i 1 mom. kan personen i fråga åläggas att överlämna den medförda egendomen för granskning, om granskningen inte kan utföras på det sätt som avses i 2 mom.

3 §

Kroppsvisitation av besökare

Om det finns grundad anledning till misstanke om försök att överlämna ämnen eller föremål som avses i 2 § 2 mom. vid ett besök hos en fånge, kan som villkor för besöket ställas att besökaren underkastar sig kroppsvisitation.

Om besökaren vägrar underkasta sig kroppsvisitation, skall bestämmelserna i 13 kap. 4 § iakttas.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad besökaren har i sina kläder eller annars bär på sig.

4 §

Rätt att frånta personer föremål och ämnen

En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter och som utför säkerhetskontroll eller kroppsvisitation har rätt att frånta en person föremål eller ämnen som avses i 2 § 2 mom. och som påträffats vid säkerhetskontroll, kroppsvisitation eller annars.

Föremål och ämnen som fråntagits någon skall överlämnas till polisen eller, om det inte finns något hinder för det enligt lag, återlämnas till den granskade när han eller hon avlägsnar sig från fängelset.

5 §

Rätt att avlägsna personer från fängelseområdet

Den som vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller inte iakttar en uppmaning att avlägsna sig från fängelset enligt 1 § 3 mom. eller 13 kap. 4 § kan avlägsnas från fängelset eller fängelseområdet.

Den som avlägsnas skall underrättas om grunden för åtgärden.

6 §

Gripande och hållande i förvar

Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen samt en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter har rätt att gripa en person som befinner sig i fängelset eller på dess område, om gripandet är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar en person eller egendom eller för att förhindra eller utreda ett brott.

Om den gripne inte utan dröjsmål kan överlämnas till polisen, kan han eller hon enligt anvisningar av polisen hållas i förvar tills polisen anländer till platsen, dock högst fyra timmar.

Beslut om hållande i förvar skall vara skriftligt. Den som grips eller hålls i förvar skall underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och protokoll

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation skall utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade skall underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation skall ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, skall visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne skall vara av samma kön som den visiterade.

Protokoll skall föras över kroppsvisitation.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om kroppsvisitation av besökare och om avlägsnande av besökare från fängelset. Fängelsedirektören beslutar om att en person som grips skall hållas i förvar.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om protokoll över kroppsvisitation samt antecknande av beslut om avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

1 §

Säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder är i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel användning av fängsel, observation, observation i isolering samt avskildhet.

I stället för säkerhetsåtgärder skall i första hand andra medel än sådana som begränsar friheten användas för att lugna fången eller för att förhindra ett brott eller en händelse som orsakar fara.

2 §

Användning av fängsel

En fånges omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, skall i mån av möjlighet en läkare höras. När fången skall höras inför domstol, skall fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen skall också avlägsnas om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd skall kunna vidtas.

3 §

Observation

En fånge får placeras i ett rum eller en cell där han eller hon kan observeras dygnet runt med

hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt, om det är nödvändigt för att

1) iaktta hälsotillståndet hos och trygga säkerheten för fången på grund av berusning eller abstinenssymtom efter användning av berusningsmedel,

2) förhindra självmord eller självdestruktivt beteende, eller

3) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom.

En tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation. En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt undersöka fångens hälsotillstånd. Fången skall noggrant iakttas genom teknisk övervakning och på något annat sätt.

Observationen får inte fortgå längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. Observationen får dock fortgå, om det är nödvändigt av skäl som avses i 1 mom. 1 punkten. Observationen skall omprövas minst vart sjunde dygn.

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en fånge i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får fången placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt dygnet runt är möjligt att observera fången och att de förbjudna ämnena och föremålen lämnar hans eller hennes kropp.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat fångens kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än sju dygn. Om observation i isolering äventyrar fångens hälsa, skall den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att fången har ämnen eller föremål som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observa-

tion i isolering förlängas också efter den maximala tiden på sju dygn, dock med ytterligare högst sju dygn.

En tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt undersöka fångens hälsotillstånd. Fången skall noggrant iakttas genom teknisk övervakning och på något annat sätt.

5 §

Avskildhet

En fånge får hållas avskild från de andra fångarna, om det är nödvändigt

- 1) för att förhindra att fången allvarligt äventyrar någon annans liv eller hälsa,
- 2) för att förhindra ett uppenbart rymnings- eller fritagningsförsök,
- 3) för att förhindra fortgående användning av berusningsmedel eller narkotikabrott enligt 50 kap. 1—4 § i strafflagen, eller
- 4) för att förhindra andra gärningar som motsvarar dem som nämns i 1—3 punkten och som allvarligt äventyrar ordningen i fängelset.

Rättigheterna för den som hålls i avskildhet får inte begränsas utöver vad som oundvikligen följer av avskildheten. Fången och hans eller hennes hälsotillstånd skall noggrant följas.

Avskildhet får inte fortgå längre än nödvändigt. Ett beslut om avskildhet skall omprövas minst vart trettionde dygn.

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet har vid utförande av tjänsteuppdrag i ett fängelse, på dess område och i dess omedelbara närhet, under fångtransport samt i sysselsättning som

övervakas av Fångvårdsväsendet rätt att använda maktmedel för att

1) förhindra att en fånge rymmer eller avlägsnar sig utan tillstånd, för att bryta ner motstånd och för att vidta de övervaknings-, gransknings- och säkerhetsåtgärder som avses i detta kapitel eller i 16 kap.,

2) förhindra tillträde till fängelset, för att frånta personer föremål och ämnen, för att avlägsna personer från fängelseområdet samt för att gripa och hålla personer i förvar enligt 17 kap., samt

3) förhindra olovligt tillträde, avlägsna ett hinder eller stoppa ett fortskaffningsmedel, när det finns fara för ett brott mot liv eller hälsa eller någon annan gärning eller händelse som kan äventyra någons hälsa.

Maktmedlen skall vara behövliga och försvarliga med hänsyn till omständigheterna. När försvarligheten bedöms, skall hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Maktmedelsredskap får endast användas av en tjänsteman som fått behörig utbildning.

Den som på begäran eller med samtycke av en tjänsteman som avses i 1 mom. tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning som avses i denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

7 §

Förfarandet

Ett beslut om att ställa en fånge under observation i isolering och om avskildhet för fångar skall vara skriftligt. När ett beslut om avskildhet

fattas skall fången höras. Fången skall underrättas om grunderna för åtgärden.

När beslut om användning av fängsel enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten, om användning av maktmedelsredskap eller om ställande under observation i isolering fattas, skall orsaken till och varaktigheten av åtgärden antecknas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av observation, observation i isolering och om avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om utbildning i hur säkerhetsåtgärder skall vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap skall användas meddelas av Brottsförhållningsverket.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

1 §

Anmälan om egendom, pengar, andra betalningsmedel och sociala förmåner

Om det med stöd av omständigheter som framkommit i samband med övervakningen av fångar eller vid skötseln av Fångvårdsväsendets

andra uppgifter finns skäl att betvivla att pengar och andra betalningsmedel eller någon annan egendom har ett lagligt ursprung, skall saken anmälas till polisen.

Om det med stöd av de omständigheter som framkommit vid skötseln av de uppgifter som avses i 1 mom. finns skäl att misstänka att arbetslöshetsersättning, folkpension eller någon annan motsvarande social förmån utan grund betalats till en fånge, skall saken för utredning av ärendet anmälas till den myndighet som beviljat förmånen.

2 §

Anmälan om innehållet i brev, telefonsamtal eller andra meddelanden

Uppgifter om innehållet i brev, andra postförsändelser eller meddelanden från eller till en fånge, eller om innehållet i fångens telefonsamtal, får lämnas till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren, om det är nödvändigt för förhindrande eller utredning av ett brott. Under samma förutsättningar kan de kopior som avses i 12 kap. 2 § eller de inspelningar som avses i 7 § i samma kapitel överlämnas.

3 §

Anmälan om en fånges hälsotillstånd och om att fången avlidit

Anmälningar om fångars hälsotillstånd skall göras i enlighet med lagen om patientens ställning och rättigheter.

Avlider en fånge, skall anmälan lämnas till behöriga myndigheter samt till en nära anhörig, en annan närstående eller den som fången utsett.

4 §

Anmälan om permission och frigivning

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denne fram-

förda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) kan anmälan också göras till den som förbudet avses skydda.

Anmälan skall göras finkänsligt. Målsäganden eller någon annan som hotas och som avses i 1 mom. får inte underrättas mot deras uttryckliga vilja.

5 §

Anmälningar till polisen

Fångvårdsmyndigheterna kan underrätta polisen om

- 1) att en fånge tagits in i ett fängelse,
- 2) att en fånge förflyttats till ett annat fängelse,
- 3) att en fånge deltar i sysselsättning utanför fängelset,
- 4) kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden,
- 5) besök hos en fånge, förvägran av besök, besök under särskilt övervakade förhållanden och besöksförbud,
- 6) permission för en fånge,
- 7) disciplinstraff som påförts en fånge,
- 8) säkerhetskontroll som riktats mot en fånge eller någon annan person,
- 9) gripande och hållande i förvar,
- 10) hållande i avskildhet,
- 11) att en fånge rymt eller avlägsnat sig utan tillstånd,
- 12) att en fånge frigivits.

6 §

Anmälan till åklagaren

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon helt eller delvis har avtjänat ett disciplinstraff eller för ett brott för vilket fången påförts disciplinstraff i fängelset,

skall åklagaren underrättas om disciplinstraffet och verkställigheten av straffet.

Åklagaren skall underrättas om situationer som gäller tillämpning av bestämmelsen om den sammanräknade maximitiden för fängelsestraff på viss tid och som avses i 2 c kap. 4 § 3 mom. i strafflagen.

7 §

Anmälan om skötsel av egendom

Om en fånge inte själv kan sköta om sådan honom eller henne tillhörig egendom som finns någon annanstans, skall saken anmälas till den myndighet som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

8 §

Lämnande av uppgifter till den enhet som utför sinnesundersökning

Fångvårdsmyndigheterna har rätt att till den enhet som utför sinnesundersökning lämna sådana uppgifter om en fånge som är nödvändiga för genomförandet av undersökningen.

9 §

Anmälan om person- och egendomsskador

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet skall utan dröjsmål underrätta fängelsedirektören eller någon annan förman om person- eller egendomsskador som uppkommit vid skötseln av en tjänsteuppgift. I samband med personskador skall den skadade utan dröjsmål få den första hjälp och vård som han eller hon behöver. Den som meddelar att han eller hon skadats på grund av en åtgärd av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet skall utan onödigt dröjsmål ges tillfälle att bli undersökt av en läkare eller av någon annan som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen.

Kostnaderna för de åtgärder som avses i 1 mom. skall betalas med statsmedel.

10 §

Rätt att förtiga uppgifter

När en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet hörs som vittne i en rättegång eller vid förundersökning är han eller hon inte skyldig att röja identiteten i fråga om den fånge som lämnat honom eller henne förtroliga upplysningar vid utförandet av ett tjänsteuppdrag, om upplysningarna gäller ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst fyra års fängelse eller gäller ett narkotikabrott enligt 50 kap. 1—4 § i strafflagen. Tjänstemannen har dock inte rätt att förtiga uppgifterna, om den som lämnat uppgiften samtycker till att hans eller hennes identitet röjs eller om det är uppenbart att röjandet av dessa uppgifter inte äventyrar hans eller hennes, en nära anhörigs eller någon annan närståendes säkerhet.

Domstolen kan dock bestämma att identiteten i fråga om den fånge som lämnat upplysningen skall röjas när åklagaren driver åtal för ett brott på vilket kan följa fängelse i sex år eller strängare straff, förutsatt att brottsutredningen ovillkorligen kräver detta och att röjandet av uppgifterna på goda grunder inte kan antas allvarligt äventyra säkerheten för den som lämnade upplysningarna eller för någon nära anhörig eller annan närstående till honom eller henne.

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om anmälningar och lämnande av upplysningar enligt 1, 2, 4, 5 och 8 §.

12 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om anmälningar och lämnande av upplysningar utfärdas genom förordning av statsrådet.

VI AVDELNINGEN

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

20 kap.

Ändringssökande

Besvär hos tingsrätten

1 §

Rätt att anföra besvär hos tingsrätten

En fånge har rätt att söka ändring hos tingsrätten genom besvär i beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 9 § i strafflagen.

Bestämmelser om rättelseyrkande hos direktören för ett regionfängelse finns i 9 § i detta kapitel och om rätten att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen i 12 §.

2 §

Behörig domstol

Behörig domstol är tingsrätten på den ort inom vars domkrets det beslut som avses i 1 § 1 mom. har fattats. Den tingsrätt vid vilken en ändringsansökan är anhängig kan överföra målet till tingsrätten på den ort där ordningsförseelsen begicks eller där fången har placerats eller till någon annan tingsrätt som anses lämplig med hänsyn till den utredning som läggs fram, de kostnader som orsakas av behandlingen eller andra omständigheter.

Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. Ett sammanträde kan hållas även vid en annan tidpunkt och på annan plats än vad som bestäms om allmän underrätts sammanträde.

3 §

Anförande av besvär

Besvär skall anföras skriftligen inom en vecka efter det att beslutet jämte besvärсанvisning har delgetts fången. Besvärsskriften skall tillställas fängelsedirektören.

Direktören skall utan dröjsmål sända besvärsskriften till tingsrättens kansli samt bifoga kopior av handlingarna i ärendet och sin egen utredning. När Brottsförhållningsverket fattar beslut om uppskov med en villkorlig frigivning, skall Brottsförhållningsverket sända in handlingarna och utredningen. När handlingarna sänds till tingsrätten, skall det meddelas när besvärsskriften anlät.

Besvären blir anhängiga vid tingsrätten när de handlingar som avses i 2 mom. anländer till domstolens kansli. Domstolen skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och beslutsfattaren om tiden och platsen för behandlingen samt om följderna av ändringssökandens utevaro.

Om en fånge inom utsatt tid gett in sin besvärsskrift direkt till den behöriga domstolen, förlorar han eller hon inte sin talan.

4 §

Ny tidsfrist

Om en part på grund av laga förfall eller av någon annan godtagbar anledning inte kan söka ändring inom föreskriven tid, skall tingsrätten på ansökan sätta ut en ny tidsfrist för anförande av besvär.

En ny tidsfrist skall begäras hos tingsrätten genom en skriftlig ansökan som skall tillställas fängelsedirektören inom en vecka efter att hindret har upphört. Till ansökan skall fogas en utredning om hindret eller om andra skäl som utgör grund för ansökan.

Om fången har gett in sin besvärsskrift direkt till den behöriga domstolen inom den nya tidsfristen, förlorar fången inte sin talan.

5 §

Besvärens inverkan på verkställigheten

Besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 1 § 1 mom., om inte domstolen beslutar något annat.

6 §

Beslutsfattarens skyldigheter

När ett beslut enligt 1 § 1 mom. fattas, skall fången samtidigt ges en skriftlig besvärshanvisning med omnämnande av fullföljdsdomstol och den dag då besvär senast skall anföras samt med en redogörelse för vad som skall iakttas när besvär anföras.

Fängelsedirektören skall se till att fången har tillfälle att upprätta en besvärsskrift och att fången kan delta i behandlingen av besvären vid domstolen.

7 §

Huvudförhandling i tingsrätten

Beslutsfattaren eller en tjänsteman som företräder beslutsfattaren skall närvara i tingsrätten när besvären behandlas. Ändringssökanden har rätt att närvara i tingsrätten. Besvären kan behandlas trots ändringssökandens utevaro, om inte tingsrätten anser att det är nödvändigt att höra honom eller henne personligen.

Tingsrätten skall se till att ärendet behandlas grundligt. Besvärärendet skall behandlas skyndsamt.

Vid behandlingen av ärendet gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna om rättegång i brottmål.

8 §

Besvärsförbud

Ändring i tingsrättens beslut får inte sökas genom besvär.

Rättelseyrkande hos direktören för ett regionfängelse och besvär hos förvaltningsdomstol

9 §

Ärenden som kan vara föremål för ändringsökande

Rättelseyrkande kan anföras hos direktören för ett regionfängelse och besvär anföras hos en förvaltningsdomstol i följande beslut:

1) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap. 3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 4 § i samma kapitel, återkallande av uppskov enligt 6 § i samma kapitel och beviljande av betalningstid enligt 7 § i samma kapitel,

2) medtagande av barn till fängelse enligt 4 kap. 10 §,

3) avskilt boende på egen begäran enligt 5 kap. 3 § och placering på en säkerhetsavdelning enligt 6 § i samma kapitel,

4) förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 1 mom. 1—3 punkten,

5) innehav av egendom enligt 9 kap. 1 § och användning av pengar enligt 4 § 1, 2 och 4 mom. i samma kapitel,

6) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 12 kap. 5 §,

7) besöksförbud enligt 13 kap. 6 §,

8) permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 §,

9) varning, förlust av rättigheter och straff i enrum enligt 15 kap. 4 § 1—3 punkten,

10) avskildhet enligt 18 kap. 5 §, och

11) återkallande av övervakad frihet på prov enligt 2 c kap. 8 § i strafflagen.

Den som besöker en fånge har rätt att yrka rättelse i och anföra besvär över ett beslut enligt 1 mom. 7 punkten.

10 §

Rättelseyrkande

Ett rättelseyrkande skall framställas skriftligen inom en vecka efter att beslutet med anvisning om rättelseyrkande har delgetts fången.

Rättelseyrkandet tillställs den myndighet som fattade beslutet.

11 §

Beslut med anledning av rättelseyrkanden

Direktören för regionfängelset skall avgöra rättelseyrkanden.

Rättelseyrkanden skall behandlas skyndsamt.

I fråga om behandlingen av ärendet gäller i övrigt bestämmelserna i förvaltningslagen.

12 §

Anförande av besvär

Ändring i beslut av direktören för ett regionfängelse får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Besvaren skall anföras hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets direktören för regionfängelset har fattat beslutet.

I beslut som fattats av direktören för regionfängelset eller av Brottspåföljdsverket söks ändring genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol utan rättelseyrkanden enligt 10 och 11 §.

Besvär skall anföras inom 14 dagar från delandet av beslutet.

13 §

Hur rättelseyrkanden och besvär påverkar verkställigheten

Framställande av rättelseyrkande eller anförande av besvär avbryter inte verkställigheten av beslut enligt 9 §, om inte den direktör för regionfängelset som behandlar rättelseyrkandet eller den förvaltningsdomstol som behandlar besvaren beslutar något annat.

14 §

Behandling av besvär i förvaltningsdomstolen

Förvaltningsdomstolen är domför med en ledamot vid behandlingen av besvär. Anförande

av besvär avbryter inte verkställigheten av ett beslut, om inte förvaltningsdomstolen beslutar något annat. Besvären skall behandlas skyndsamt.

Förvaltningsdomstolens beslut får inte överklagas genom besvär.

I fråga om behandlingen av ärendet gäller i övrigt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

15 §

Rättshjälp

I ärenden som avses i 1 och 9 § kan en fånge beviljas rättshjälp så som föreskrivs i rättshjälpslagen (257/2002). En utredning om fångens ekonomiska förhållanden som avses i 10 § 1 mom. i rättshjälpslagen behöver inte läggas fram. Domstolen beslutar om beviljande av rättshjälp.

16 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om framställande av rättelseyrkanden utfärdas genom förordning av statsrådet.

21 kap.

Frigivning

1 §

Bestämmande av tidpunkten för frigivning av en fånge

En fånge frigges på den sista dagen av den fängelsestid som bestäms enligt 3 kap. 1—7 § och 2 c kap. i strafflagen om villkorlig frigivning.

Utan hinder av 1 mom. kan andra fångar än de som avtjänar förvandlingsstraff för böter försätas i övervakad frihet på prov enligt 2 c kap. 8 § i strafflagen före den tidpunkt för frigivning som avses i 1 mom.

Bestämmelser om villkorlig frigivning och övervakad frihet på prov finns i 2 c kap. i strafflagen. Bestämmelser om benådning av en fånge finns i Finlands grundlag (731/1999).

2 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om villkorlig frigivning enligt 2 c kap. 5 § i strafflagen, om uppskov med villkorlig frigivning enligt 9 § 1 mom. i samma kapitel och om ställande under övervakning enligt 4 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet samt om påföljderna för brott mot övervakad frihet på prov.

Direktören för en placeringsenhet beslutar om placering i övervakad frihet på prov enligt 2 c kap. 8 § i strafflagen och om återkallande av frihet på prov.

Brottspåföljdsverket beslutar om uppskov med villkorlig frigivning utan en fånges samtycke enligt 2 c kap. 9 § 2 mom. i strafflagen. Brottspåföljdsverket beslutar också om placering i övervakad frihet på prov enligt 8 § i samma kapitel samt om återkallande av övervakad frihet på prov och om övriga påföljder av att den övervakade friheten på prov överträds när det är fråga om livstids fängelse enligt 10 § 3 mom. i samma kapitel eller om avtjänande av hela strafftiden i fängelse enligt 11 och 12 § i samma kapitel.

Kriminalvårdsväsendet svarar för utarbetandet av den övervakningsplan som avses i 5 § i lagen om övervakning av villkorlig frihet.

3 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om tillsyn över och verkställighet av övervakad frihet på prov och villkorlig frigivning samt bestämmande av fängelsestiden och tidpunkten för frigivning enligt 2 c kap. i strafflagen utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om frigivning av fångar meddelas av Brottspåföljdsverket.

22 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1 §

Närmare bestämmelser om verkställighet

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen av den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) jämte ändringar.

3 §

Övergångsbestämmelser

På verkställighet av ett beslut som gäller bemötandet av en fånge och besöksförbud tilläm-

pas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Bestämmelserna i denna lag skall dock tillämpas om ärendet tas upp till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar, den tidsfrist som ställs i lag eller av någon annan motsvarande anledning. De bestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft tillämpas på de disciplinstraff som påförts och de ansökningar om uppskov som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna om planen för strafftiden i denna lag skall tillämpas på de fängelsestraff som verkställs efter det att lagen har trätt i kraft. Bestämmelserna om ändringssökande tillämpas när ändring söks i beslut som fattats efter det att denna lag har trätt i kraft.

Vad som i lag eller förordning bestäms om straffanstalter tillämpas efter denna lags ikraftträdande på fängelser.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Häktningslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I AVDELNINGEN

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på verkställighet av häktning.

På häktade som samtidigt avtjänar fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter tillämpas vad som föreskrivs i 2 kap. 1 § 2 mom., 4 kap. 1 § 3 mom., 8 kap. 6 § samt 9 kap. 9 § i denna lag. På sådana häktade tillämpas dessutom bestämmelserna i 1 kap. 18 b § i tvångsmedelslagen (450/1987) om begränsning av kontakter och bestämmelserna i 2 c kap. 5 § i strafflagen (39/1889) om bestämmande av villkorlig frigivning. På sådana häktade som avses i detta moment tillämpas i övrigt bestämmelserna om fångar i fängeslagen (/).

Lagen tillämpas också på bemötandet av personer som berövats sin frihet med stöd av någon annan lag och som förvaras i ett fängelse, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Angående verkställighet av häktning i polisens förvaringslokaler föreskrivs särskilt. Bestämmelser om verkställighet av häktning när sinnesundersökning utförs finns också i mentalvårdslagen (1116/1990).

2 §

När häktning upphör

Den som har häktats för ett brott är häktad till den dag då tingsrättens dom vinner laga kraft el-

ler då hovrättens dom meddelas eller avkunnas och fängelset har underrättat den häktade om detta.

Den häktade kan dock samtycka till verkställighet och nöja sig med domen med iakttagande av vad som i 2 kap. 2 § i fängeslagen föreskrivs om en dömd som är häktad.

3 §

Syftet med häktning

Syftet med häktning är att säkerställa förundersökningen av ett brott, domstolsbehandlingen och straffverkställigheten samt att förhindra fortsatt brottslig verksamhet.

4 §

Krav på verkställighet av häktning

Den häktades rättigheter får inte med stöd av denna lag begränsas mer än vad syftet med häktningen, förvaringssäkerheten vid häktning och upprätthållandet av ordningen i fängelset nödvändigtvis kräver.

5 §

Bemötande av häktade

De häktade skall bemötas rättvist och med aktning för människovärdet.

Häktade får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell läggning, hälsotillstånd, funktionshinder, religion, samhällelig åsikt, politisk eller facklig verksamhet eller av någon annan orsak som gäller den häktades person.

Vid verkställighet av häktning som gäller unga personer som begått sitt brott innan de fyllt

21 år skall de behov som följer av den häktades ålder och utvecklingsnivå särskilt beaktas.

6 §

Hörande av häktade

Den häktade skall med iakttagande av 34 § i förvaltningslagen (434/2003) höras då beslut om placering i fängelse, boende, disciplin samt andra beslut som gäller honom eller henne fattas.

7 §

Ärenden som skall avgöras av Brottspåföljdsverket

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag kan Brottspåföljdsverket i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som omfattas av beslutanderätten för en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet och som gäller en häktads placering, förflyttning och permission, om det finns anledning att misstänka att den häktade deltar i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, under häktningstiden fortsätter den brottsliga verksamheten eller äventyrar säkerheten, eller om det är motiverat för att garantera den häktades säkerhet.

II AVDELNINGEN

INLEDANDE AV HÄKTNING

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

1 §

Placering av häktade

Den som häktats för ett brott skall utan dröjsmål föras till det fängelse som ligger närmast den domstol som behandlar åtalet och som används som häkte eller av särskilda skäl till något annat fängelse som används som häkte.

Häktade får inte placeras i öppna anstalter.

Den domstol som beslutar om häktning kan på framställning av en anhållningsberättigad tjänsteman enligt 1 kap. 6 § i tvångsmedelslagen eller på framställning av åklagaren fatta beslut om att den häktade skall placeras i en sådan förvaringslokal för häktade som administreras av polisen, om det är nödvändigt för att hålla den häktade avskild eller av säkerhetsskäl, eller om utredningen av brottet av särskilda skäl så kräver.

Den häktade får inte hållas i polisens förvaringslokal längre än fyra veckor, om det inte finns särskilt vägande skäl till detta. Om den häktade placerats i en förvaringslokal som administreras av polisen, skall placeringsärendet och dess grunder tas upp till behandling i domstol tillsammans med häktningsärendet vid den nya behandling av häktningsärendet som avses i 1 kap. 22 § i tvångsmedelslagen.

2 §

Intagning i fängelse

Intagning av en häktad i fängelse grundar sig på ett häktningsförordnande som utfärdats av en domstol.

Den häktade skall ges möjlighet att underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om intagningen i fängelse.

Uppgift om att en häktad tagits in i ett fängelse skall antecknas i det verkställighetsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002).

3 §

Information om bestämmelser och om förhållandena i fängelset

En häktad skall utan dröjsmål efter ankomsten till fängelset informeras om förhållandena i det samt om de häktades rättigheter och skyldigheter. Informationen skall vara tillgänglig på de mest använda språken enligt behoven hos de häktade som är i fängelset.

En utländsk häktad skall informeras om möjligheten att enligt 9 kap. 7 § stå i kontakt med hemlandets beskickning. Utländska häktade

skall få tolkhjälp i mån av möjlighet. Häktade som använder teckenspråk eller som behöver tolkhjälp på grund av funktionshinder skall ges behövlig hjälp med tolkning och översättning.

En samling lagar, förordningar och andra bestämmelser som gäller häktade skall hållas tillgänglig för de häktade.

4 §

Ankomstgranskning

En häktad som har anlänt till ett fängelse skall granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, antecknande av identiteten, tagning av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som den häktade medför samt vid behov klädbyte. Bestämmelser om egendomsförteckning finns i 5 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll av häktade finns i 11 kap. 3 §.

En fångvårdsmyndighet får ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen på de häktade.

5 §

Medtagande av barn till fängelse

Ett litet barn till en häktad kan medtas till fängelset, om det överensstämmer med barnets fördel och om den häktade själv önskar det. Vården av barnet skall ordnas i enlighet med barnets fördel.

Direktören för placeringsenheten skall efter att ha hört det mottagande fängelsets fängelsedirektör och den myndighet som avses i barnskyddslagen (683/1983) besluta om medtagande av ett barn till fängelset och dess vistelse där.

6 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om antecknande av ankomstgranskning utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om de fängelser som används som häkten utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Närmare föreskrifter om ankomstgranskningen meddelas av Brottsförhållningsverket.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

1 §

Placering i fängelset

Häktade skall placeras i andra fängelser eller på andra avdelningar än fångar som avtjänar straff. Detta krav får emellertid frångås om den häktade ber om det på grund av deltagande i samsällskap eller om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar fångarnas, de häktades eller de anställdas säkerhet eller om det annars tillfälligt är nödvändigt för att upprätthålla ordningen i fängelset i en exceptionell situation. En häktad som väntar på beslut av en fullföljdsdomstol får med sitt samtycke placeras på samma avdelning som fångar som avtjänar straff, om detta inte äventyrar syftet med häktningen.

En häktad som inte fyllt 18 år skall hållas avskild från vuxna häktade, om hans eller hennes fördel inte kräver något annat.

Män och kvinnor skall hållas på separata boendeavdelningar.

2 §

Placering i boende

En häktad skall i mån av möjlighet placeras i en enpersonscell. En häktad får inte placeras att bo tillsammans med en annan häktad, om detta äventyrar syftet med häktningen eller ordningen i fängelset.

En häktad skall ges möjlighet att helt eller delvis bo avskild från andra häktade, om den häktade har grundad anledning att tro att hans eller hennes personliga säkerhet är hotad eller om det finns något annat godtagbart skäl till avskildheten.

Rättigheterna för den som på egen begäran hålls avskild får inte begränsas mer än vad som oundvikligen följer av avskildheten.

3 §

Klädsel

En häktad får använda egna kläder, om det inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen i fängelset eller den häktades hälsa. De häktade svarar för vården av de egna kläder som de använder. Fängelset skall ge de häktade tillfälle att tvätta sina egna kläder eller att få dem tvättade i fängelset eller på den häktades bekostnad utanför fängelset genom anstaltens förmedling.

Häktade som inte använder egna kläder skall ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller för andra besök utanför fängelset.

De häktade skall sköta om sin egen personliga hygien och bostadsrummets snygghet.

4 §

Mathållning

Mathållningen för de häktade skall ordnas så att de får en hälsosam, mångsidig och tillräcklig föda.

Avvikelse från den normala kosten görs, om det är motiverat på grund av den häktades hälsa eller religiösa övertygelse eller övriga välgrundade övertygelse.

5 §

Vistelse utomhus

En häktad skall ges möjlighet att dagligen vistas utomhus minst en timme, om inte den häktades hälsotillstånd eller ett särskilt vägande skäl som hänför sig till ordningen eller säkerheten i fängelset utgör ett hinder för detta.

6 §

Förflyttning av häktade

En häktad kan förflyttas till ett annat fängelse, om det finns grundad anledning till det och den häktade kan antas anpassa sig till förhållandena i det andra fängelset.

En häktad skall förflyttas till ett annat fängelse, om syftet med häktningen, den häktades eller någon annans säkerhet, beläggningsgraden i fängelset eller något annat motsvarande skäl kräver det. En häktad kan endast av vägande skäl förflyttas för att beläggningsgraden i fängelserna skall jämnas ut.

Om den häktade skall avtjäna ett fängelsestraff eller ett förvandlingsstraff för böter, kan han eller hon förflyttas till en placeringsenhet för att det skall bestämmas i vilket fängelse han eller hon skall placeras.

7 §

Underrättelse om förflyttning

En häktad skall utan dröjsmål efter ankomsten till det andra fängelset ges möjlighet att underrätta någon nära anhörig eller annan närstående om förflyttningen.

8 §

Närvaro vid domstol eller andra myndigheter

En häktad skall på kallelse sändas till en domstol enligt vad som föreskrivs särskilt.

Om en häktad som är i ett fängelse kallas för att personligen höras hos någon annan myndighet än en domstol, kan den häktade för detta ändamål tillåtas avlägsna sig från fängelset för den tid som hörandet kräver.

Behövlig övervakning skall ordnas för en häktad som befinner sig utanför fängelset av den orsak som avses i denna paragraf.

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om att förvägra en häktad vistelse utomhus. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om en häktads klädsel. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten på grund av religiös övertygelse eller annan välgrundad övertygelse.

Direktören för den placeringsenhet som avses i 1 kap. 4 § i fängelselagen beslutar om förflyttning av en häktad.

Fängelsedirektören beslutar om den häktade skall tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 8 §. Om vistelsen utanför fängelset varar över sju dygn, beslutar direktören för placeringsenheten i frågan.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare föreskrifter om mathållning och basvård samt boende meddelas av Brottspåföljdsverket.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid förflyttning av häktade utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om förflyttning av häktade meddelas av Brottspåföljdsverket.

III AVDELNINGEN

INNEHÅLLET I VERKSTÄLLIGHETEN AV HÄKTNING

4 kap.

Sysselsättning

1 §

Deltagande i sysselsättning

En häktad är inte skyldig att delta i sådan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset. Om den häktade önskar delta i sysselsättningen, skall tillfälle till detta i mån av möjlighet ordnas.

Om en häktad deltar i sysselsättning, skall en överenskommelse om grunderna för sysselsättningspenningen träffas innan sysselsättningen inleds. Ett separat beslut skall fattas om deltagandet i sysselsättning.

En häktad får inte beviljas tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 § i fängelselagen, och inte heller studietillstånd eller tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 9 § i samma kapitel. En häktad får inte heller placeras i anstalt utanför fängelset enligt den sistnämnda paragrafen.

2 §

Eget arbete

En häktad kan ges tillstånd att i fängelset för egen räkning utföra sådant godtagbart arbete som lämpar sig att utföras i ett fängelse (*eget arbete*).

Till den häktades förfogande kan för eget arbete ställas fängelssets arbetsredskap utan ersättning, om det inte medför olägenhet för ordningen eller säkerheten i fängelset eller ordnandet av sysselsättningen i fängelset, eller äventyrar syftet med häktningen.

Ett tillstånd att utföra eget arbete kan återkallas, om de förutsättningar som avses i 1 mom. inte längre uppfylls eller om det egna arbetet äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset.

3 §

Förberedelse för strafftiden

Med den häktades samtycke kan man under häktningstiden börja utarbeta den plan för strafftiden som avses i 4 kap. 6 § i fängelselagen och som gäller avtjänandet av straffet samt den villkorliga friheten.

4 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om en häktads deltagande i verksamhet och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

1 §

Innehav av egendom

De häktade får i fängelset inneha en skälig mängd personlig egendom. Innehav av ett föremål eller ämne kan förvägras, om

1) föremålet eller ämnet äventyrar någons säkerhet,

2) föremålet eller ämnet särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) innehavet av föremålet eller ämnet med hänsyn till förhållandena i fängelset eller på fängelseavdelningen och graden av övervakning vållar särskild olägenhet för den allmänna ordningen i fängelset.

De häktade har inte rätt att inneha alkohol, andra berusningsmedel, sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller föremål avsedda för narkotikabruk. En häktad får inte inneha egendom som han eller hon utan tillstånd av en fängvårdsmyndighet fått av någon annan häktad.

Annan egendom som den häktade medför vid ankomsten till fängelset eller som han eller hon får under häktningstiden kan tas för förvaring i fängelset tills den häktade frigges, om det är möjligt med avseende på fängelsets förvaringsutrymmen.

Om egendomen inte kan förvaras, skall den returneras eller på den häktades bekostnad sändas till det ställe som den häktade anvisar. Förskämt gods kan förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelserna i 60 § i alkohollagen (1143/1994) skall tillämpas på förstöring av alkoholdrycker och andra alkoholhaltiga ämnen. Bestämmelser om lämnande av narkotika för förstöring finns i 10 § i narkotikalagen (1289/1993).

På gods som saknar ägare tillämpas hittegodslagen (778/1988).

2 §

Egendomsförteckning

En eigendomsförteckning skall göras upp över de häktades egendom som tagits emot i ett fängelse. Den häktade och ett närvarande vittne skall underteckna eigendomsförteckningen. Om den häktade inte undertecknar förteckningen, skall två tjänstemän vid Fängvårdsväsendet intyga riktigheten av förteckningen.

Den eigendom som överlämnats till den häktades förfogande skall antecknas i eigendomsförteckningen. En kopia av eigendomsförteckningen skall lämnas till den häktade på hans eller hennes begäran.

En häktad kan fråntas sådan eigendom som han eller hon utan tillstånd av en fängvårdsmyndighet tagit emot och som antecknats i eigendomsförteckningen för någon annan fånge eller häktad.

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

De häktade har inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad skall tas för förvaring i fängelset eller sättas in på den häktades bankkonto på den häktades bekostnad.

Den häktade skall varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel.

4 §

Användning av pengar och andra betalningsmedel

Fängelset skall ge de häktade möjlighet att skaffa livsmedel och andra varor som lämpar sig för personligt bruk.

De häktade får på egen bekostnad utanför fängelset skaffa sådana bruksföremål och förnödenheter som det enligt 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i ett fängelse.

En häktads rätt att använda pengar eller andra betalningsmedel som har sitt ursprung utanför fängelset kan begränsas, om det är nödvändigt för att säkerställa syftet med häktningen eller garantera ordningen i fängelset eller för att trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

En häktad får av grundad anledning genom förmedling av fängelset sända pengar eller andra betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till en annan fånge eller häktad.

5 §

Anmälan av skötsel av egendom

Om en häktad inte själv kan sköta sådan honom eller henne tillhörig egendom som finns någon annanstans, skall saken anmälas till den myndighet som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

6 §

Återlämnande av egendom

När den häktade frigges från fängelset, skall hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot kvittering. Om den häktade inte undertecknar egendomsförteckningen, skall två tjänstemän vid Fångvårdsväsendet intyga riktigheten av förteckningen.

Egendom som lämnats kvar i fängelset sänds till den frigivne på hans eller hennes bekostnad. Om den frigivne inte avhämtar sin egendom, får egendomen förstöras tre månader efter det att den har sänts tillbaka till fängelset. Om den frigivne inte kan nå, får egendomen förstöras tre månader efter frigivningen.

7 §

Sysselsättningspenning och brukspenning

Sysselsättningspenning betalas till häktade som deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset.

I fråga om bestämmande och utbetalning av sysselsättningspenning gäller vad som föreskrivs i 9 kap. 6 och 8 § i fängelselagen.

Brukspenning kan betalas till en häktad, om det är motiverat med hänsyn till den häktades medellöshet eller av något annat särskilt skäl.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om innehav av egendom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till någon annan fånge eller häktad som avses i 4 § 4 mom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om betalning av sysselsättnings- eller brukspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som innehas av häktade samt om användningen av pengar och betalningsmedel utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om sändande och förstöring av egendom samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte skall betalas ut meddelas av Brottsförhållningsverket.

6 kap.

Social- och hälsovård

1 §

Hälso- och sjukvård för häktade

Fångvårdsväsendet skall ordna eller på något annat sätt garantera hälso- och sjukvård samt medicinsk rehabilitering som motsvarar de häktades medicinska behov.

De häktade har rätt att med tillstånd av en läkare vid Fångvårdsväsendet på egen bekostnad

erhålla medicinering, undersökningar och annan hälso- och sjukvård i fängelset, om det inte äventyrar syftet med häktningen.

Bestämmelserna i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), mentalvårdslagen, lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) och lagen om företagshälsovård (1383/2001) skall iaktas när hälso- och sjukvården ordnas.

2 §

Temporär vård och undersökning utanför fängelset

Om en häktad är sjuk eller skadad och inte på tillbörligt sätt kan vårdas eller undersökas i fängelset, skall han eller hon under behövlig bevakning temporärt sändas för vård eller undersökning utanför fängelset.

3 §

Förlossning

En häktad som är gravid skall i tillräckligt god tid under behövlig bevakning sändas för förlossning till ett sjukhus eller till någon annan sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som är utanför fängelset.

4 §

Psykologisk rådgivning, stöd och vård

Häktade skall i mån av möjlighet ges tillfälle till rådgivning, stöd och vård som ges av en psykolog och till annan motsvarande rådgivning, annat stöd och annan vård.

5 §

Social rehabilitering

De häktade skall stödjas i social rehabilitering och upprätthållandet av kontakten med nära anhöriga eller andra närstående samt handledas i skötseln av ärenden som hänför sig till boende, arbete, utkomst, sociala förmåner och sociala tjänster.

Vid ordnande av social rehabilitering iaktas dessutom i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000).

6 §

Kostnader för hälso- och sjukvård

Hälsovård, sjukvård och medicinsk rehabilitering enligt de häktades medicinska behov betalas med statsmedel. Betalningsskyldigheten för staten kräver att den undersökning eller vård som ordnas utanför fängelset skall vara ordinerad eller godkänd av en läkare vid Fångvårdsväsendet.

7 §

Beslutanderätt

Beslut om medicinering, innehav av mediciner, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller häktade i fängelser fattas av en läkare vid Fångvårdsväsendet. En tandläkare fattar beslut om tandvård.

Fängelsedirektören beslutar, efter att om möjligt ha hört en läkare, om att sända en häktad till vård eller undersökning enligt 2 §.

8 §

Närmare föreskrifter

Brottspåföljdsverket meddelar närmare föreskrifter om ordnande av hälsokontroller samt hälso- och sjukvård för häktade i fängelserna.

7 kap.

Fritid

1 §

Fritidsverksamhet

En häktad får delta i fritidsverksamhet och tillbringa fritiden tillsammans med andra fångar och häktade.

Deltagandet kan förbjudas eller begränsas, om den häktade

1) avtjänar straff i enrum enligt 10 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten, eller

2) är föremål för åtgärder enligt 10 kap. 14 § eller 13 kap. 1 § 1 mom.

Om den häktade är berusad eller stör fritidsverksamheten eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset, kan han eller hon förvägras rätten att delta i ett fritidsevenemang.

2 §

Religionsutövning

En häktad har rätt att delta i gudstjänster, andaktsstunder och andra religiösa sammankomster som ordnas i fängelset, om inte den häktade

1) avtjänar straff i enrum enligt 10 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten, eller

2) är föremål för åtgärder enligt 10 kap. 14 § eller 13 kap. 1 § 1 mom.

Om den häktade är berusad eller stör den sammankomst som avses i 1 mom. eller äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset, kan han eller hon förvägras rätt att delta i sammankomsten. Om en häktad inte får delta i gemensamma sammankomster, skall hans eller hennes möjlighet att utöva religion ordnas på något annat sätt.

Den häktade skall ges möjlighet att träffa en självvårdare eller annan företrädare för sitt eget trossamfund.

3 §

Bibliotek

De häktade skall tillräckligt ofta ges tillträde till fängelsebiblioteket eller möjlighet att använda allmänna bibliotekstjänster. De häktade skall handledas i användningen av biblioteket. Bibliotekstjänster för häktade som avses i 3 kap. 2 § och i 2 § 1 mom. 1 och 2 punkten i detta kapitel skall ordnas på något annat sätt.

4 §

Litteratur och massmedier

De häktade skall ges tillfälle att följa television- och radioprogram och läsa tidningar samt att på egen bekostnad skaffa tidskrifter och litteratur.

Bestämmelserna i 5 kap. 1 § skall tillämpas på innehav av tidskrifter och litteratur.

5 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter fattar beslut om att förvägra deltagande i fritidsverksamhet, en gudstjänst, en andaktsstund eller någon annan religiös sammankomst och om sådant förbud eller sådan begränsning av deltagande som avses i 1 § 2 mom. Arrangören av sammankomsten skall höras innan beslutet om förvägran fattas.

IV AVDELNINGEN

**DE HÄKTADES KONTAKTER UTOM
FÄNGELSET**

8 kap.

Brevväxling och telefonsamtal

1 §

Brevväxling och granskning av brev

De häktade har rätt till korrespondens, om inte denna rätt har begränsats på det sätt som avses i 1 kap. 18 b § i tvångsmedelslagen.

Ett slutet brev eller någon annan postförsändelse till eller från en häktad får granskas med genomlysning eller på något annat motsvarande sätt utan att öppna försändelsen för undersökning av om den innehåller förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Brev och andra postförsändelser får öppnas, om det i enskilda fall finns grundad anledning att misstänka att försändelsen innehåller sådana förbjudna ämnen eller föremål.

Om ämnen eller föremål som den häktade inte har tillstånd att inneha påträffas vid granskningen, skall de tas för att förvaras i fängelset. Penningtillgångar skall antecknas på den häktades konto. I fråga om anmälan som skall göras när det finns skäl att betvivla att egendom har ett lagligt ursprung gäller bestämmelserna i 16 kap. 1 § 9 punkten.

2 §

Läsning och kopiering av brev

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden till eller från en häktad får läsas, om det i ett enskilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att säkerställa syftet med häktningen, förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar anstaltsordningen eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Brev, andra postförsändelser eller meddelanden får kopieras, om det vid läsningen framgår

att de sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter och kopior till polisen eller andra förundersökningsmyndigheter finns i 16 kap. 1 § 9 punkten. Bestämmelser om förvaring och utplåning av kopior finns i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

3 §

Brevväxling med tillsynsmyndigheter

Brevväxling mellan en häktad och en myndighet som utövar tillsyn över fängelsets eller fängelsepersonalens verksamhet eller en häktad och ett organ som utövar tillsyn över iakttagandet av de mänskliga rättigheterna hos vilket den häktade enligt internationella konventioner har besvär- eller klagorätt får inte granskas eller läsas.

Bestämmelser om kontakter mellan utländska häktade och en diplomatisk beskickning eller ett konsulat finns i 9 kap. 7 §.

4 §

Brevväxling med ombud

Ett brev eller någon annan postförsändelse som den häktade adresserat till sin advokat eller något annat rättegångsombud eller rättegångsbiträde som avses i 15 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i rättegångsbalken får inte granskas eller läsas.

Ett brev eller någon annan postförsändelse som anlänt till en häktad och av vars kuvert eller på något annat sätt det tillförlitligt framgår att avsändaren är det ombud som avses i 1 mom. får endast i den häktades närvaro öppnas för granskning, om det finns anledning att misstänka att brevet innehåller ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. Vid granskningen iaktas i övrigt bestämmelserna i 1 § 3 mom.

5 §

Kvarhållande av brev eller postförsändelser

Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande till eller från en häktad får kvarhållas, om vidarebefordrandet äventyrar syftet med häktningen eller om kvarhållandet är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Mottagaren eller avsändaren skall utan dröjsmål underrättas om kvarhållandet av ett brev, någon annan postförsändelse eller ett meddelande och om orsaken till kvarhållandet, om inte något annat följer av en orsak som nämns i 1 mom. Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande som av en orsak som avses i 1 mom. inte befordras till mottagaren skall returneras till avsändaren eller ges till den häktade vid frigivningen.

En postförskottsbeställning eller någon annan beställning på kredit som avsänts av en häktad kan kvarhållas, om den häktade inte har råd att betala beställningen. En beställd försändelse kan returneras till avsändaren utan den häktades samtycke.

6 §

Användning av telefon

De häktade skall ges möjlighet att på egen bekostnad stå i telefonkontakt med personer utanför fängelset, om inte denna rätt har begränsats på det sätt som avses i 1 kap. 18 b § i tvångsmedslagen. I ordningsstadgan för ett fängelse kan meddelas de föreskrifter om tider för användning av telefon som är nödvändiga med hänsyn till verksamheten och ordningen i fängelset.

En häktad skall dessutom ges möjlighet att stå i telefonkontakt med sitt i 4 § avsedda ombud samt även i övrigt med personer utanför fängelset för att sköta ärenden som inte kan uträttas per brev eller genom besök.

För användningen av telefon kan ställas som villkor att den häktade uppger med vem han eller hon har för avsikt att stå i kontakt. Ett telefonsamtal kan avbrytas eller förvägras, om det är nödvändigt för att förhindra ett brott eller upprätthålla ordningen i fängelset eller om samtalet äventyrar syftet med häktningen.

Kostnadsfri användning av telefon kan tillåtas för skötseln av nödvändiga ärenden eller av andra särskilda skäl.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En häktads telefonsamtal får avlyssnas, om det i ett enskilt fall av grundad anledning är nödvändigt för att förhindra eller utreda ett brott, säkerställa syftet med häktningen eller ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

Ett telefonsamtal får spelas in, om det vid avlyssningen framgår att telefonsamtalet sannolikt innehåller planer eller uppgifter som gäller

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst ett års fängelse eller ett straffbart försök till ett sådant brott, eller

2) straffbart bruk av narkotika.

Den häktade och den som den häktade står i telefonkontakt med skall underrättas om avlyssningen och möjligheten till inspelning av samtalet innan avlyssningen inleds. Bestämmelser om lämnande av uppgifter, dokumentation eller inspelningar som gäller innehållet i telefonsamtalet till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet finns i 16 kap. 1 § 9 punkten. Dokumentation och inspelningar skall förstöras om de inte överlämnas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet med stöd av nämnda lagrum.

Samtal mellan den häktade och de tillsynsmyndigheter som avses i 3 § eller ombud som avses i 4 § får inte avlyssnas eller spelas in. Om det vid avlyssningen av ett telefonsamtal framgår att det gäller en kontakt mellan den häktade och en person som avses ovan, skall avlyssningen avbrytas och inspelningen utplånas.

8 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal skall vara skriftliga.

9 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser.

En säkerhetsansvarig beslutar om läsning, kvarhållande och i 2 § 2 mom. avsedd kopiering av brev, andra postförsändelser eller meddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal.

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid granskning, läsning, kopiering och kvarhållande av brev samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

De häktade har rätt att under behövlig övervakning ta emot besökare vid tidpunkter som reserverats för besök så ofta det är möjligt utan att ordningen och verksamheten i fängelset störs, om inte denna rätt begränsats enligt 1 kap. 18 b § i tvångsmedelslagen. Besök kan tillåtas även vid andra tillfällen än vid de tidpunkter som reserve-

rats för besök, om det är nödvändigt med hänsyn till den häktades kontakter eller av något annat särskilt skäl. En häktad har dock alltid rätt att utan ogrundat dröjsmål ta emot besök av sitt i 8 kap. 4 § avsedda ombud. Bestämmelser om granskning av den som kommit för att besöka en häktad (*besökare*) finns i 12 kap.

Besök skall övervakas på behövligt sätt. Besök kan även övervakas med videoutrustning. Den häktade och besökaren skall på lämpligt sätt underrättas om övervakning med videoutrustning. I fråga om förvaring och utplåning av upptagningar som uppkommit vid övervakningen iakttas bestämmelserna om besökarregister i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff.

När en häktad tar emot besök av sitt i 8 kap. 4 § avsedda ombud får detta besök utan hinder av 2 mom. inte övervakas, om det inte finns grundad anledning att misstänka att brott mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den kommer att begås under besöket.

2 §

Oövervakade besök

Besök av nära anhöriga till häktade, andra närstående och ett ombud som avses i 8 kap. 4 § samt, om det finns skäl för det, även av andra kan tillåtas utan övervakning (*oövervakat besök*), om det är motiverat med hänsyn till bevarandet av den häktades kontakter, skötseln av rättsliga angelägenheter eller av någon annan motsvarande orsak och om besöket inte stör ordningen eller verksamheten i fängelset. För besök av andra än en tillsynsmyndighet som avses i 8 kap. 3 § och ett ombud som avses i 8 kap. 4 § kan ställas som villkor att den häktade samtycker till kontroll av drogfrihet enligt 11 kap. 7 § 3 mom.

Bestämmelser om kroppsvisitation av häktade i samband med oövervakade besök finns i 11 kap. 4 §.

3 §

Förvägran av besök och besök under särskilt övervakade förhållanden

Ett besök kan förvägras, om

1) besökaren inte kan legitimera sig på ett tillförlitligt sätt,

2) besökaren vägrar att underkasta sig säkerhetskontroll enligt 12 kap. 2 § eller kroppsvisitation enligt 12 kap. 3 §, eller

3) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för ordningen eller säkerheten i fängelset eller för den häktades eller någon annans säkerhet.

Besök kan dock ordnas under särskilt övervakade förhållanden (*besök under särskilt övervakade förhållanden*), om den fara som avses i 1 mom. kan avvärjas på detta sätt.

4 §

Mottagning och granskning av varor

I samband med besök kan de häktade tillåtas ta emot en skälig mängd varor eller föremål som det enligt 5 kap. 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha i ett fängelse. Närmare föreskrifter om mängden och arten av egendom som kan tas emot meddelas i fängelsets ordningsstadga, om vilken föreskrivs i 10 kap. 1 §.

De varor som besökare medför skall granskas innan de överlämnas till den häktade.

5 §

Besöksförbud

Om det har konstaterats att en besökare har medfört eller försökt medföra narkotika eller sådana föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. till ett fängelse, eller har konstaterats äventyra säkerheten eller allvarligt störa ordningen i fängelset, kan besökaren meddelas ett med hänsyn till omständigheterna skäligt, högst sex månaders förbud att besöka fängelset (*besöksförbud*). Ett besöksförbud kan förlängas, om det fortfarande är nödvändigt för att förhin-

dra den verksamhet som ligger till grund för förbudet.

Ett besöksförbud kan omfatta ett förbud att träffa en viss häktad eller vissa häktade eller ett förbud mot tillträde till ett visst fängelse eller vissa fängelser.

Besöksförbud får inte meddelas nära anhöriga, andra närstående eller den häktades i 8 kap. 4 § avsedda ombud. Besöksförbud får heller inte meddelas när ett besök kan ordnas på det sätt som avses i 3 § 2 mom. så att ordningen i fängelset inte äventyras.

Beslut om besöksförbud skall vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas, skall besökaren och den häktade i mån av möjlighet höras.

6 §

Kontakter med massmedier

Om en häktad intervjuas eller fotograferas i fängelset, skall bestämmelserna om besök och besökare i detta kapitel iakttas i tillämpliga delar. Om en företrädare för ett massmedium vill intervjua en häktad, skall den häktade tillfrågas om han eller hon vill intervjuas.

7 §

Kontakter med en beskickning

Utländska häktade har rätt att stå i kontakt med en diplomatisk beskickning eller ett konsulat som företräder hemlandet, om inte kontakterna begränsats på de grunder som avses i 1 kap. 18 b § i tvångsmedelslagen.

Försändelser som en häktad adresserat till en diplomatisk beskickning eller ett konsulat skall vidarebefordras utan dröjsmål.

8 §

Privata samtal

En häktad skall i mån av möjlighet ges tillfälle till privata samtal om personliga frågor med företrädare för en församling, en organisation som utför fängelsearbete eller någon annan motsvarande institution.

9 §

Permission av synnerligen viktigt skäl

En häktad kan beviljas tillstånd att under behövlig bevakning för en kort tid avlägsna sig från fängelset för att på finskt territorium besöka en svårt sjuk nära anhörig eller annan närstående eller för att närvara vid en nära anhörigs eller annan närståendes begravning eller av något annat motsvarande synnerligen viktigt skäl.

10 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om besöksförbud och om permission. En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om besök under särskilt övervakade förhållanden och om förvägran av besök. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig beslutar om oövervakade besök.

11 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om permission, besöksförbud och innehållet i det utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om hur besöken skall ordnas utfärdas av Brottspåföljdsverket.

V AVDELNINGEN

DISCIPLIN, ÖVERVAKNING OCH GRANSKNING

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

1 §

Ordningsstadgan för ett fängelse

Ett fängelse skall ha en ordningsstadga som innehåller mer detaljerade föreskrifter än denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den och som gäller vistelse på fängelseområdet, låsning av lokalerna, avdelningar, hur besök, telefonkontakter och fritidsverksamhet skall ordnas, innehav av egendom samt andra motsvarande enskilda omständigheter som hänför sig till upprätthållandet av ordningen i fängelset och ordnandet av sysselsättningen.

2 §

De häktades uppförande

En häktad skall iaktta fängelsets ordningsstadga samt fängelsepersonalens uppmaningar och befallningar. En häktad skall uppträda sakligt mot fängelsepersonalen samt övriga fångar och häktade samt andra personer.

3 §

Ordningsförelser

En häktad kan påföras disciplinstraff, om han eller hon gör sig skyldig till en *ordningsförelse*. Ordningsförelser är att

1) i ett fängelse eller annars under uppsikt av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet göra sig skyldig till ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) utan tillstånd avlägsna sig från en hälsovårdsanstalt,

3) bryta mot bestämmelserna i denna lag eller bestämmelser som med stöd av lagen utfärdats genom förordning av statsrådet eller mot föreskrifter som preciserar dessa och som meddelats av Brottspåföljdsverket,

4) bryta mot fängelsets i 1 § avsedda ordningsstadga, förutsatt att ordningsstadgan uttryckligen anger att förseelsen kan leda till disciplinstraff, och

5) underlåta att följa en uppmaning eller befallning som en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet har gett inom ramen för sin behörighet i syfte att upprätthålla ordningen och säkerheten i fängelset.

Disciplinstraff får inte påföras för brott som fängelsedirektören anmält till polisen.

4 §

Disciplinstraff för häktade

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan den häktade disciplinärt bestraffas med

1) varning,

2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller

3) placering i enrum för högst 14 dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra den häktade att upprätthålla kontakter utom fängelset.

5 §

Gemensamt disciplinstraff

Om en häktad har gjort sig skyldig till två eller flera förseelser, skall ett gemensamt disciplinstraff påföras för förseelserna.

Om det sedan ett disciplinstraff påförts visar sig att den häktade innan straffet påfördes begått någon annan ordningsförseelse, skall ett separat disciplinstraff påföras för denna förseelse, om inte det disciplinstraff som påfördes för den tidi-

gare uppdagade förseelsen anses vara en tillräcklig påföljd.

6 §

Villkorligt disciplinstraff

Ett annat disciplinstraff än varning kan påföras villkorligt för en prøvotid om minst en och högst tre månader. Om den häktade inte begår någon ny förseelse under prøvotiden, förfaller disciplinstraffet.

Påförs ett disciplinstraff för en förseelse som begåtts under prøvotiden, skall det samtidigt beslutas huruvida det tidigare disciplinstraffet skall verkställas.

7 §

Mätning av disciplinstraff

När beslut fattas om att påföra eller mäta ut disciplinstraff eller om huruvida ett disciplinstraff skall vara villkorligt, skall hänsyn tas till ordningsförseelsens art och hur allvarlig förseelsen är samt dess uppsåtlighet och planmässighet, den häktades tidigare ordningsförseelser, orsakerna till ordningsförseelsen, om en anmärkningsvärt lång tid har förflutit sedan ordningsförseelsen begicks, den häktades försök att förhindra eller avlägsna verkningarna av ordningsförseelsen, den häktades strävan att främja utredningen av ordningsförseelsen, den häktades hälsotillstånd samt de säkerhetsåtgärder som vidtagits i fråga om den häktade på grund av förseelsen och andra följder av gärningen.

8 §

Straff i enrum

Straff i enrum omfattar begränsning av egendomsinnehav, kontakter, användning av bibliotek, möjligheter att följa radio- och televisionsprogram samt hobby- och fritidsverksamhet. Avvikelse från begränsningarna kan göras, om det är motiverat med hänsyn till den häktades förhållanden. Den häktades rätt till besök och vistelse utomhus kan begränsas endast om besöken

eller vistelsen utomhus äventyrar den häktades egen eller någon annans säkerhet.

Om den häktade utan avbrott varit 14 dygn i enrum, får ett nytt straff i enrum inte verkställas förrän sju dygn har förflutit från det att det tidigare straffet upphörde.

En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt underrättas om placering i enrum. Om en häktad påförs straff i enrum för över sju dygn, skall hälso- och sjukvårdspersonalen höras. Om verkställigheten äventyrar den häktades hälsa, skall den uppskjutas eller redan inledd verkställighet avbrytas.

9 §

Utredning av ordningsföreseelser

Ordningsföreseelser skall utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsföreseelse ägt rum, skall en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid föreseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De som har del i saken och vid behov även andra personer skall höras. Utredningen skall genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsföreseelse skall ett motiverat påstående av den häktade om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

Disciplinärenden som gäller häktade skall behandlas utan dröjsmål och disciplinstraff som påförts häktade skall verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

En ordningsföreseelse skall behandlas i det fängelse i vilket den häktade är placerad. En ordningsföreseelse som en häktad gjort sig skyldig till under en transport skall behandlas i det fängelse dit den häktade anländer.

11 §

Hörande av häktade

När en ordningsföreseelse utreds skall den häktade höras. Den häktade skall ges möjlighet att förbereda sitt försvar och presentera bevis till stöd för sin utredning. Bestämmelser om tolkning finns i 2 kap. 3 §.

12 §

Protokoll

Protokoll skall föras över utredning av ordningsföreseelser och påförande av disciplinstraff.

13 §

När disciplinstraff förfaller

Om en häktad åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts ett disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsföreseelse som begåtts av en häktad utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det är nödvändigt för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte överskrida sju dygn.

Den tid under vilken den häktade har hållits avskild från övriga fångar och häktade skall beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff skall behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, den häktade och ett ojävigt vittne.

Den häktade skall ges tillfälle att lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den.

16 §

Beslutanderätt

Direktören för regionfängelset fastställer ordningsstadgan.

Fängelsedirektören beslutar om övervakning och låsning av fängelselokaler.

Fängelsedirektören beslutar om disciplinstraff. Direktören beslutar också om huruvida ett brott överlämnas till polisen för utredning i stället för att ett disciplinstraff påförs.

En säkerhetsansvarig beslutar om tillrättvisning och utredning av ordningsförseelser. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 14 §.

I fråga om jäv tillämpas bestämmelserna i 16 § i förundersökningslagen (449/1987).

17 §

Ändringssökande och förbud mot verkställighet

Bestämmelser om de häktades rätt att söka ändring i disciplinstraff som påförts dem och om hur ändringssökande påverkar verkställigheten av disciplinstraff finns i 15 kap.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning och antecknande av ordningsförseelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsverket.

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

1 §

Övervakningen i ett fängelse

De häktade och de lokaler som står till de häktades förfogande skall övervakas så som syftet med häktningen, ordningen i fängelset, förvaringssäkerheten, förhindrandet av rymning eller olovligt avvikande från anstalten, de häktades och andras säkerhet samt förhindrandet av brott kräver.

I ett fängelse skall finnas sådana larmsystem och andra tekniska säkerhetssystem som säkerheten kräver.

2 §

Granskning av bostadsrum och egendom

De häktades bostadsrum och egendom som de innehar eller som finns på fängelseområdet kan granskas för upprätthållande av ordningen och säkerheten i fängelset eller utredning av misstänkta ordningsförseelser. Bestämmelser om innehav av bruksföremål, pengar och andra betalningsmedel samt annan egendom finns i 5 kap.

3 §

Säkerhetskontroll av häktade

En häktad får i ett fängelse, på fängelseområdet och under transport granskas för att tillgodose säkerheten, trygga ordningen eller skydda egendom (*säkerhetskontroll av häktade*).

En häktad kan vid en säkerhetskontroll granskas med hjälp av en metalldetektor, någon annan teknisk anordning eller en tränad hund, yttlig undersökning av kläderna eller på något annat motsvarande sätt för att det skall kunna säkerställas att den häktade inte medför föremål eller ämnen

1) med vilka någons säkerhet kan äventyras eller ordningen i fängelset allvarligt hotas,

2) som särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) vars innehav har förbjudits i lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag.

I det syfte som nämns i 1 mom. kan en häktad åläggas att byta kläder i närvaro av anställda.

4 §

Kroppsvsitation

En häktad kan kroppsvisiteras, om

1) han eller hon misstänks för innehav av sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom., eller

2) kroppsvsitation är behövlig för att förebygga rymning eller olovligt avvikande från anstalten, för att avvärja en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset, för att utreda en misstänkt ordningsförseelse, på grund av ankomst eller återkomst till fängelset eller i samband med oövervakade besök.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad den häktade har i sina kläder eller annars bär på sig.

5 §

Specialgranskning

I ett fängelse, på en fängelseavdelning eller i något annat utrymme kan specialgranskning utföras, om det behövs för att avvärja en allvarlig fara som hotar ordningen och säkerheten i fängelset eller för att hitta sådana otillåtna föremål eller ämnen som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom.

När en specialgranskning utförs på en avdelning eller i något annat utrymme i ett fängelse, får samtliga häktade som placerats på avdelningen eller som vistas i det undersökta utrymmet kroppsvisiteras.

6 §

Kroppsbesiktning

En häktad kan kroppsbesiktigas för utredning av ett brott, om han eller hon på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna

strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader, eller för straffbart bruk av narkotika.

Kroppsbesiktning omfattar granskning av kroppen, tagning av prov eller någon annan undersökning av kroppen.

Åtgärder som kräver medicinsk sakkunskap får endast vidtas av en läkare.

7 §

Kontroll av drogfrihet

Om det finns skäl att misstänka att en häktad är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, kan han eller hon åläggas att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, skall prov inte fordras, om inte den häktade kräver det.

För oövervakade besök kan ställas som villkor att den häktade på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

Det kan bestämmas att blodprov skall tas på en häktad som utan giltig orsak vägrar att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

8 §

Avskild förvaring av egendom

Om en fängelsemyndighet har orsak att betvivla det lagliga ursprunget till pengar och andra betalningsmedel eller någon annan egendom, kan egendomen tas för att förvaras avskilt tills polisen fattat beslut om saken. Bestämmelser om anmälan till polisen finns i 16 kap. 1 § 9 punkten.

9 §

Förfarande och protokoll

Kroppsvsitation skall utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvsitationen kräver att den häktade skall klä av sig, skall den som utför vsitationen och den som är vittne vara av samma kön som den visiterade. När den häktade befin-

ner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Fångvårdsväsendet, får kroppsvisitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, skall ett vittne vara närvarande. Bestämmelserna i 5 kap. 12 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen skall i övrigt iaktas vid utförande av kroppsbesiktning.

Ett beslut om kroppsbesiktning och specialgranskning skall vara skriftligt. Den häktade skall underrättas om grunden för åtgärden.

Protokoll, vars närmare innehåll anges genom förordning av statsrådet, skall föras över kroppsvisitation, kroppsbesiktning och specialgranskning. Observationer om berusning och genomförande av säkerhetskontroll under transport skall antecknas på en blankett enligt ett formulär som fastställts av Brottsförhållningsverket.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av häktade, kroppsvisitation och kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottsförhållningsverket har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

12 kap.

Granskning av andra personer

1 §

Tillträde till ett fängelse

Ingen får ges tillträde till ett fängelse utan behörigt tillstånd eller skäl.

För tillträde till ett fängelse kan ställas som villkor att ytterkläder och medförda föremål skall lämnas i förvar i fängelset på det sätt som fängelset bestämmer. För att någon skall få tillträde till fängelset och få röra sig på fängelseområdet kan också ställas som villkor att personen i fråga legitimerar sig. För att någon skall få röra sig på området kan också ställas andra villkor som behövs för upprätthållandet av ordningen eller säkerheten.

Tillträde till fängelset kan förvägras eller visstelse på fängelseområdet förbjudas den som inte iakttar ett åläggande eller villkor som meddelats honom eller henne med stöd av 2 mom. eller som vägrar att genomgå sådan säkerhetskontroll som avses i 2 §. Den som på grund av berusning, hotfullt beteende eller av någon annan motsvarande anledning kan äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset får inte heller beviljas tillträde till fängelset. När det gäller förvägran av tillträde för besökare skall dessutom bestämmelserna i 9 kap. 3 § iaktas.

2 §

Säkerhetskontroll på fängelseområdet

En person kan i fängelset och på fängelseområdet granskas för att upprätthålla säkerheten, trygga ordningen eller skydda egendom (*säkerhetskontroll*).

Vid en säkerhetskontroll kan den som anländer till ett fängelse eller befinner sig i fängelset eller på fängelseområdet, de föremål som han eller hon medför och det fortskaffningsmedel som han eller hon använder och som befinner sig på fängelseområdet granskas med hjälp av en metalldetektor, någon annan teknisk anordning eller en tränad hund, ytlig undersökning av kläderna eller på något annat motsvarande sätt för att det skall kunna säkerställas att personen inte medför föremål eller ämnen

1) med vilka någons säkerhet eller ordningen i fängelset kan äventyras,

2) som särskilt lämpar sig för skadegörelse på egendom, eller

3) vars innehav har förbjudits i lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

I det syfte som nämns i 1 mom. kan personen i fråga åläggas att överlämna den medförda egendomen för granskning, om granskningen inte kan utföras på det sätt som avses i 2 mom.

3 §

Kroppsvisitation av besökare

Om det finns grundad anledning till misstanke om försök att överlämna ämnen eller föremål som avses i 2 § 2 mom. vid ett besök hos en häktad, kan som villkor för besöket ställas att besökaren underkastar sig kroppsvisitation.

Om besökaren vägrar underkasta sig kroppsvisitation, skall bestämmelserna i 9 kap. 3 § iaktas.

Kroppsvisitation omfattar undersökning av vad besökaren har i sina kläder eller annars bär på sig.

4 §

Rätt att frånta personer föremål och ämnen

En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter och som utför säkerhetskontroll eller kroppsvisitation har rätt att frånta en person föremål eller ämnen som avses i 2 § 2 mom. och som påträffats vid säkerhetskontroll, kroppsvisitation eller annars.

Föremål och ämnen som fråntagits någon skall överlämnas till polisen eller, om det inte finns något hinder för det enligt lag, återlämnas till den granskade när han eller hon avlägsnar sig från fängelset.

5 §

Rätt att avlägsna personer från fängelseområdet

Den som vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller inte iakttar en uppmaning att avlägsna sig från fängelset enligt 1 § 3 mom. eller 9 kap. 3 §, kan avlägsnas från fängelset eller fängelseområdet.

Den som avlägsnas skall underrättas om grunden för åtgärden.

6 §

Gripande och hållande i förvar

Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen samt en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter har rätt att gripa en person som befinner sig i fängelset eller på dess område, om gripandet är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar en person eller egendom eller för att förhindra eller utreda ett brott.

Om den gripne inte utan dröjsmål kan överlämnas till polisen, kan han eller hon enligt anvisningar av polisen hållas i förvar tills polisen anländer till platsen, dock högst fyra timmar.

Beslut om hållande i förvar skall vara skriftligt. Den som grips eller hålls i förvar skall underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och protokoll

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation skall utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade skall underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation skall ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, skall visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne skall vara av samma kön som den visiterade.

Protokoll skall föras över kroppsvisitation.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om kroppsvisitation av besökare och om avlägsnande av besökare från fängelset.

Fängelsedirektören beslutar om att en person som gripits skall hållas i förvar.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om protokoll över kroppsvisitation samt registrering av beslut om avlägsnande från fängelseområdet, gripande och tagande i förvar utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

1 §

Säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder är i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel begränsning av kontakter, användning av fängsel, observation, observation i isolering samt avskildhet.

I stället för säkerhetsåtgärder skall i första hand andra medel än sådana som begränsar friheten användas för att lugna den häktade eller för att förhindra ett brott eller en händelse som orsakar fara.

Bestämmelser om begränsning av de häktades kontakter finns i tvångsmedelslagen.

2 §

Användning av fängsel

En häktads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra den häktades eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller

- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, skall i mån av möjlighet en läkare höras. När den häktade skall höras inför domstol, skall fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen skall också avlägsnas, om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd skall kunna vidtas.

3 §

Observation

En häktad får placeras i ett rum eller en cell där han eller hon kan observeras dygnet runt med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt, om det är nödvändigt för att

- 1) iaktta hälsotillståndet hos och trygga säkerheten för den häktade på grund av berusning eller abstinenssymtom efter användning av berusningsmedel,
- 2) förhindra självmord eller självdestruktivt beteende, eller
- 3) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra den häktades eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom.

En tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall utan dröjsmål underrättas om att en häktad har ställts under observation. En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt undersöka den häktades hälsotillstånd. Den häktade skall noggrant iaktas genom teknisk övervakning och på något annat sätt.

Observationen får inte fortgå längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. Observationen får dock fortgå, om det är nödvändigt av skäl som avses i 1 mom. 1 punkten. Observationen skall omprövas minst vart sjunde dygn.

4 §

Observation i isolering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en häktad under vistelsen i fängelset eller vid ankomsten till fängelset har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i sin kropp, får den häktade placeras i ett rum eller en cell där det med hjälp av teknisk utrustning eller på något annat sätt dygnet runt är möjligt att observera den häktade och att de förbjudna ämnena eller föremålen lämnar hans eller hennes kropp.

Observation i isolering får fortgå tills de förbjudna ämnena eller föremålen har lämnat den häktades kropp eller tills det annars inte längre finns skäl till isolering. Observation i isolering får dock inte fortgå längre än sju dygn. Om observation i isolering äventyrar den häktades hälsa, skall den avbrytas. Om det vid kroppsbesiktning har upptäckts att den häktade har föremål eller ämnen som avses i 1 mom. i kroppen, får tiden för observation i isolering förlängas också efter den maximala tiden på sju dygn, dock med ytterligare högst sju dygn.

En tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall utan dröjsmål underrättas om att en fånge har ställts under observation i isolering. En läkare eller någon annan tjänsteman som hör till hälso- och sjukvårdspersonalen skall så snart som möjligt undersöka den häktades hälsotillstånd. Den häktade skall noggrant iaktas genom teknisk övervakning och på något annat sätt.

5 §

Avskildhet

En häktad får hållas avskild från andra fångar och häktade, om det är nödvändigt

1) för att förhindra att den häktade allvarligt äventyrar någon annans liv eller hälsa,

2) för att förhindra ett uppenbart rymnings- eller fritagningsförsök,

3) för att förhindra fortgående användning av berusningsmedel eller narkotikabrott enligt 50 kap. 1—4 § i strafflagen, eller

4) för att förhindra andra gärningar som motsvarar dem som nämns i 1—3 punkten och som allvarligt äventyrar ordningen i fängelset.

Rättigheterna för den som hålls i avskildhet får inte begränsas utöver vad som oundvikligen följer av avskildheten. Den häktade och hans eller hennes hälsotillstånd skall noggrant följas.

Avskildhet får inte fortgå längre än nödvändigt. Ett beslut om avskildhet skall omprövas minst vart trettionde dygn.

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Fångvårdsväsendet har vid utförande av tjänsteuppdrag i ett fängelse, på dess område och i dess omedelbara närhet, under transport av en häktad samt i sysselsättning som övervakas av Fångvårdsväsendet rätt att använda maktmedel för att

1) förhindra att en häktad rymmer eller avlägsnar sig utan tillstånd, för att bryta ner motstånd och för att vidta de övervaknings-, gransknings- och säkerhetsåtgärder som avses i detta kapitel eller i 11 kap.,

2) förhindra tillträde till fängelset, för att frånta personer föremål och ämnen, för att avlägsna personer från fängelseområdet samt för att gripa och hålla personer i förvar enligt 12 kap., samt

3) förhindra olovligt tillträde, avlägsna ett hinder eller stoppa ett fortskaffningsmedel när det finns fara för ett brott mot liv eller hälsa eller någon annan gärning eller händelse som kan äventyra någons hälsa.

Maktmedlen skall vara behövliga och försvarliga med hänsyn till omständigheterna. När försvarligheten bedöms, skall hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Maktmedelsredskap får endast användas av en tjänsteman som fått behörig utbildning.

Den som på begäran eller med samtycke av en tjänsteman som avses i 1 mom. tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning som avses i denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

7 §

Förfarandet

Ett beslut om att ställa en häktad under observation i isolering och om avskildhet för en häktad skall vara skriftligt. När ett beslut om avskildhet fattas, skall den häktade höras. Den häktade skall underrättas om grunderna för åtgärden.

När beslut om användning av fängsel enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten, användning av maktmedel eller ställande under observation i isolering fattas, skall orsaken till och varaktigheten av åtgärden antecknas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om utbildning i hur säkerhetsåtgärder skall vidtas samt hur maktmedel och maktmedelsredskap skall användas meddelas av Brottsförhållningsverket.

VI AVDELNINGEN

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

14 kap.

Transport av häktade

1 §

Transportmedel

Transportmedel som är lämpliga för ändamålet och utrustade med behövliga säkerhetsanordningar skall användas vid transport.

Den häktade skall ha möjlighet att utan omotiverat dröjsmål få kontakt med den myndighetsperson som övervakar transporten.

2 §

Tiden för transport

Transport av häktade skall skötas utan omotiverat dröjsmål.

Transporten skall skötas så att transporttiden inte blir oskäligt lång med hänsyn till orsaken till transporten, transportsträckan och den transporterades hälsotillstånd.

3 §

Avskildhet vid transport

Om ett allmänt fortskaffningsmedel används vid transport, skall den som transporteras om möjligt hållas avskild från andra passagerare. En häktad som inte fyllt 18 år skall hållas avskild från vuxna häktade och fångar, om det inte står i hans eller hennes intresse att man handlar annorlunda.

Transporter skall om möjligt ordnas så att de inte väcker uppmärksamhet.

4 §

Bemötande av häktade under transport

Bestämmelserna i denna lag skall i tillämpliga delar gälla bemötandet av häktade under transport. De häktades rätt till vistelse utomhus, deltagande i sysselsättning eller fritidsverksamhet, rätt till innehav och användning av egendom samt rätt till besök och användning av telefon får under transporten begränsas, om det är särskilt svårt att tillgodose dessa rättigheter under transporten.

5 §

Ansvar för ordnande av transport

Bestämmelser om ansvar för ordnande av transport utfärdas separat.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Rättelseyrkande hos direktören för ett regionfängelse

Hos direktören för regionfängelset kan yrkan-
de på rättelse av följande beslut anföras:

1) innehav av egendom enligt 5 kap. 1 § och användning av pengar och andra betalningsmedel enligt 4 § i samma kapitel,

2) kvarhållande av brev eller postförsändelser enligt 8 kap. 5 §,

3) besöksförbud enligt 9 kap. 5 § och permission av synnerligen viktigt skäl enligt 9 § i samma kapitel,

4) disciplinstraff enligt 10 kap. 4 §, och

5) avskildhet enligt 13 kap. 5 §.

Den som besöker en häktad har rätt att yrka rättelse i ett beslut om besöksförbud enligt 1 mom. 3 punkten.

2 §

Förfarande vid ändringssökande

På sökande av ändring tillämpas i övrigt bestämmelserna i 20 kap. i fängelselagen om rättelseförfarande och besvär hos förvaltningsdomstolen.

16 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillämpning av fängelselagen

Vid verkställighet av häktning tillämpas på motsvarande sätt vad som föreskrivs om verkställighet av fängelse i följande bestämmelser i fängelselagen:

1) 1 kap. 4 § om regionfängelsernas uppgift och förhållandena i fängelser, 6, 8 och 9 § om utövande av befogenheter och om behörighet, samt 11 § om handräckning,

2) 4 kap. 1 § 1 mom. om fängelser och 3 § om ersättande av resekostnader,

3) 5 kap. 1 § 1 mom. om avdelningar, 8 § om dagordningen på en avdelning och 9 § 1 mom. om beslutanderätten vid fastställande av dagordningen på avdelningarna,

4) 7 kap. 1 § om bostadsrum,

5) 10 kap. 9 § om dödsfall,

6) 11 kap. 1 § om fritidsverksamhet, 3 § 1 mom. om ordnande av religiösa sammankomster och 4 § 1 mom. om bibliotek,

7) 13 kap. 7 § om besöksförbudsregister,

8) 14 kap. 11 § om rätten att besluta om permission, samt

9) 19 kap. om anmälningar, lämnande av upplysningar och rätten att förtiga uppgifter.

2 §

Närmare bestämmelser om verkställighet

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

17 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

Genom denna lag upphävs lagen av den 19 juli 1974 om rannsakningsfängelse (615/1974) jämte ändringar.

2 §

Övergångsbestämmelser

På verkställighet av ett beslut som gäller be-
mötandet av en häktad tillämpas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Bestämmelserna i denna lag skall dock tillämpas, om ärendet tas upp till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar, den tidsfrist som ställs i lag eller av någon annan motsvarande anledning.

Bestämmelserna i denna lag om placering av häktade skall tillämpas när en domstol beslutar om häktning eller fortsatt häktning efter det att lagen har trätt i kraft. Bestämmelserna om disciplinstraff tillämpas på ordningsföreseelser som har begåtts efter det att lagen har trätt i kraft. Bestämmelserna om ändringssökande tillämpas när ändring söks i beslut som fattats efter det att denna lag har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 6 kap. 4 § 4 mom.,
ändras 1 kap. 28 § 1 mom., sådant det lyder i lag 213/1995, samt
fogas till 1 kap. en ny 18 b § som följer:

1 kap.

Gripande, anhållande och häktning

18 b §

Begränsning av kontakter

Medan förundersökning pågår kan den häktades kontakter med någon annan person begrän-

sas, om det finns grundad anledning att misstänka att kontakterna äventyrar syftet med häktningen. Kontakterna kan också begränsas medan åtalsprövningen och rättegången pågår, om det finns grundad anledning att misstänka att kontakterna allvarligt äventyrar syftet med häktningen.

Kontakter med det ombud som avses i 8 kap. 4 § i häktningslagen (/) får inte begränsas.

Kontakter med nära anhöriga, andra närstående eller den beskickning som avses i 9 kap. 7 § i häktninglagen får begränsas endast av särskilt vägande skäl som hänför sig till utredning av brottet.

Begränsning av kontakter kan omfatta begränsning av brevväxling, användning av telefon, besök eller andra kontakter utom fängelset eller av samvaro med en viss häktad eller vissa häktade eller med en viss fånge eller vissa fångar. Kontakterna får inte begränsas i större utsträckning eller längre än nödvändigt.

Den domstol som beslutar om häktning skall på framställning av den som framställt häktningssyrkandet, åklagaren eller fängelsedirektören besluta om begränsning av kontakter. Beslut om temporär begränsning av kontakter kan på begäran av en anhållningsberättigad tjänsteman också fattas av fängelsedirektören eller, om den häktade har placerats i en förvaringslokal hos polisen, av den anhållningsberättigade tjänstemannen. Om domstolen med stöd av 17 § skjuter upp handläggningen av ett ärende som gäller

häktning av en anhållen, skall domstolen dock besluta huruvida sådan temporär begränsning av kontakter som påförts den anhållne skall fortsätta att gälla eller ändras. Begränsningen av kontakter och dess grunder skall omprövas i samband med den nya behandling av häktningsärendet som avses i 22 §.

Bestämmelserna i 1—4 mom. om begränsning av kontakter för häktade skall på motsvarande sätt tillämpas på begränsning av kontakter för anhållna och gripna.

28 §

Behandling av häktade, anhållna och gripna

Angående bemötandet av häktade, anhållna och gripna i fängelse eller i en annan anstalt föreskrivs särskilt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 92 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 92 § 21 punkten som följer:

92 §

Skattefria sociala förmåner

Skattepliktig inkomst är inte

21) sysselsättnings- eller brukspenning som betalas till fångar som avtjänar straff eller till häktade,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 14 § i folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) 14 § 2 mom., sådant det lyder i lag 367/1999, som följer:

14 §

En kommun är skyldig att förordna en läkare vid en hälsovårdscentral att ge polisen handräckning för utförande av rättsmedicinsk undersökning när det gäller klinisk undersökning av levande personer och yttre besiktning av avlidna. Kommunen är dessutom skyldig att förordna en läkare vid en hälsovårdscentral att ge fångvårdsmyndigheterna handräckning för utförande av rättsmedicinsk undersökning när det gäller kli-

nisk undersökning av levande personer i de fall som avses i 16 kap. 6 § i fängselagen (/) och i 11 kap. 6 § i häktningslagen (/). Kommunen är också skyldig att förordna en läkare vid en hälsovårdscentral att tjänstgöra som läkare vid undersökning av värnpliktiga då uppåndsmyndigheterna anhållit om detta hos det organ som avses i 6 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 37 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 augusti 2002 om verkställighet av böter (672/2002) 37 § 1 mom. som följer:

37 §

Uppskov med verkställigheten av ett förvandlingsstraff

Utmätningssmannen skall före verkställigheten fråga den som dömts till förvandlingsstraff om han fullgör sin värnplikt, deltar i reservens repetitionsövningar eller fullgör vapenfri tjänst eller civiltjänst, om han eller hon har beviljats

skuldsanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner, om han eller hon genomgår vård eller är intagen i en anstalt som avses i 2 kap. 9 § i fängselagen (/) eller under de senaste tre månaderna har varit intagen i en sådan anstalt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 5 b § i lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 16 januari 1987 om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder (21/1987) 5 b § 2 mom., sådant det lyder i lag 236/2001, som följer:

_____ 5 b § _____ skall i tillämpliga delar gälla om tagande och
_____ hållande i förvar. _____
Bestämmelserna om häktning i tvångsmedels-
lagen (450/1987) och i häktningslagen (/) Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 5 b § i lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 juni 1963 om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) 5 b § 2 mom., sådant det lyder i lag 237/2001, som följer:

_____ 5 b § _____ skall i tillämpliga delar gälla om tagande och
_____ hållande i förvar. _____
Bestämmelserna om häktning i tvångsmedels-
lagen (450/1987) och i häktningslagen (/) Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 9 § i lagen om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer i bevissyfte i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 februari 2004 om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer i bevissyfte i brottmål (150/2004) 9 § 3 mom. som följer:

9 §

Vissa bestämmelser om förfarande

gäller har överförts begär att han eller hon skall frigges. När någon hålls i förvar skall bestämmelserna i häktninglagen (/) iakttas i tillämpliga delar.

Den som har överförts till eller som transporteras via Finland skall hållas i förvar, om inte den främmande stat från vilken den som saken

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag**om ändring av 45 kap. 26 a § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 45 kap. 26 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 515/2003, som följer:

45 kap.

Om militära brott

26 a §

Användning av maktmedel

sådana maktmedel som anges i 18 kap. 6 § i fängelselagen (/).

Om en krigsfånge flyr har den som har till uppgift att förhindra flykten rätt att använda

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag**om ändring av 10 § i lagen om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 24 maj 2002 om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (422/2002) 10 § som följer:

10 §

Besöksförbudsregistret

För upprätthållande av ordningen och säkerheten i en anstalt förs ett besöksförbudsregister. Registret innehåller uppgifter om personer som har meddelats besöksförbud enligt 13 kap. 6 § i fängelselagen (/) eller 9 kap. 5 § i häkt-

ningslagen (/). För registret insamlas utöver uppgifter för specificering av den som meddelats besöksförbud även uppgifter om besöksförbudets innehåll och grund samt besöksförbudets giltighetstid.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 6 § i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) 6 § 1 mom. 23 punkten, sådan den lyder i lag 582/2001, som följer:

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag uppbärs inte

23) i besvärärenden enligt 20 kap. i fängelselagen (/) och 15 kap. i häktningenslagen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om upphävande av 1 § 2 mom. i lagen angående införande av äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 1 § 2 mom. i lagen av den 13 juni 1929 angående införande av äktenskapslagen (235/1929).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 juni 2005
